

JAARSTUKKEN

2024

Jaarverslag en jaarrekening

Omgevingsdienst
Regio Nijmegen

Inleiding	4
JAARVERSLAG	
1. Jaaroverzicht	7
Verloop P&C-cyclus	8
Klanttevredenheid	8
Klachten over de leefomgeving	9
Ontvlechting BRIKS-taken	9
Organisatieontwikkeling	9
Robuustheidscriteria	10
Visitatie	10
Uitvoeringsprogramma	11
Ontwikkeling bij maatschappelijke vraagstukken	11
2. Milieu	13
Vergunningverlening	14
Toezicht	14
3. Bouwen	16
Vergunningverlening	17
Toezicht	17
4. Juridisch advies	20
BRIKS	21
Milieu	21
5. Programma Seveso	23
Planning inspecties	24
Naleefgedrag controles	24

Inhoudsopgave

6. Bedrijfsvoering	26
Informatievoorziening	27
Innovatie	28
Communicatie	28
7. Sociaal jaarverslag	30
8. Verplichte paragrafen	35
JAARREKENING	
9. Financiële verantwoording	41
Samenvatting financiële verantwoording	42
Algemene grondslagen	43
Staat van baten en lasten	46
Toelichting op verschillen	49
Balans	54
Toelichting op balans	55
Overige onderwerpen	60
Bijlagen	63
Bijlage 1 Sisa verantwoordingen	64
Bijlage 2 Rechtsmatigheidsverantwoording	66
Bijlage 3 Accountantsverklaring	67
Bijlage 4 Specificatie omzet deelnemers	68
Bijlage 5 Onze producten in € 's	69
Bijlage 6 Risicobeheersing	73
Bijlage 7 Kwaliteitscriteria	76

Inhoudsopgave

Het jaar 2024 was voor Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN) een jaar van transitie, samenwerking en innovatie. Dit jaarverslag blikt terug op een periode waarin onze organisatie, ondanks de complexe uitdagingen, heeft bewezen veerkrachtig en doelgericht te kunnen opereren. De invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 en de implementatie van een nieuw zaakstelsel zijn slechts enkele van de ingrijpende veranderingen die ons werk hebben beïnvloed.

Belangrijke ontwikkelingen en prestaties

Een van de meest in het oog springende veranderingen is de ontvlechting van de BRIKS-taken, waarbij gemeente Nijmegen deze taken vanaf 2025 weer in eigen beheer heeft. Dankzij een zorgvuldig opgesteld sociaal plan en intensieve communicatie zijn deze veranderingen op een gestructureerde en menselijke manier doorgevoerd. Tegelijkertijd is er een nieuwe BRIKS-afdeling ontwikkeld binnen ODRN, waarbij zelforganiserende units en een vernieuwde werkwijze centraal staan.

Het jaar 2024 markeert ook onze inzet op het gebied van milieukwaliteit, gezondheid en duurzaamheid. De Onderzoeksraad voor Veiligheid concludeerde in opvolging van het rapport *Industrie en Omwonenden* dat ODRN de aanbevelingen in het rapport heeft opgevolgd. Projecten rondom Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) en de energietoezichtprogramma's hebben niet alleen tot concrete resultaten geleid, zoals verhoogde bewustwording en CO₂-reductie, maar ook een stevig fundament gelegd voor toekomstige samenwerkingen. Onze vergunningverleners, toezichthouders en specialisten hebben met hun expertise bijgedragen aan een veiliger en duurzamer leefmilieu.

Financiën

Ondanks eerdere prognoses die een tekort voorspelden, sluit ODRN 2024 positief af met

een resultaat van € 352.639. Dit gunstige resultaat is komt door onverwachte extra inkomsten, inrichtingsfouten in het nieuwe zaakstelsel en een herziening van de kostenprognoses. Daarnaast heeft de inzet van een taskforce succesvol bijgedragen aan kostenbeheersing, het terugdringen van inhuur en ziekteverzuim en een scherpere urenverantwoording.

“Hoewel 2024 niet zonder uitdagingen was heeft ODRN zich gericht op groei en verbetering.”

Focus op kennis, kwaliteit en samenwerking

In februari 2024 hebben we onze missie, visie, kernwaarden en strategische doelen aangescherpt en is er een duidelijke stip aan de horizon gezet. Deze aanscherping vormde de basis voor de strategische personeelsplanning (SPP) die erna werd opgezet.

Het visitatieproces, uitgevoerd door een landelijke commissie, is succesvol verlopen. Het eindrapport benadrukt de sterke punten van ODRN, zoals de gedrevenheid en betrokkenheid van onze medewerkers.

Daarnaast gaf het waardevolle advies van de werkgroep voor verdere verbetering die terugkomen in het verbeterplan van ODRN. Diverse acties waren daarvoor al in gang gezet, bijvoorbeeld het verlagen van de werkdruk, het versterken van de relatie met stakeholder en het vergroten van de robuustheid. Deze inspanningen ondersteunen onze ambitie om een toekomstbestendige, efficiënte en robuuste dienst te blijven.

Ook het Plan van aanpak robuustheid en de daaropvolgende voortgangsrapportage die door ODRN in de loop van 2024 zijn opgesteld, onderschrijven het feit dat de omgevingsdienst robuust is. De staatssecretaris van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) is verzocht om ODRN ook als zodanig te kwalificeren. In de loop van 2025 verwachten we daar duidelijkheid over.

Ontwikkelingen op bestuurlijk vlak

In 2024 heeft provincie Gelderland een stip op de horizon geplaatst om van de zes omgevingsdiensten over te gaan naar één Gelderse omgevingsdienst. De verwachting is dat deze ambitie nog enkele jaren in beslag gaat nemen. ODRN ziet kansen om alvast de krachten te bundelen met Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA). Naar aanleiding van een eerdere verkenning zijn aan het eind van het jaar stappen gezet om de mogelijkheid van een juridische fusie verder te onderzoeken. Dit proces krijgt in 2025 meer vorm.

Op landelijk niveau wordt gewerkt aan een betere positionering van Omgevingsdienst NL (ODNL). Er wordt nagedacht over een structuurwijziging waarbij ODNL verandert in een vereniging van omgevingsdiensten. Deze nieuwe structuur geeft bestuurders van de omgevingsdiensten een belangrijkere positie en tegelijkertijd krijgt ODNL een concretere positie op het landelijke podium. Deze verandering kent bestuurlijk juridische opgaves waar in 2025 een vervolg aan wordt gegeven.

Innovatie en toekomstgerichtheid

Dit jaar is er een meerjarige innovatiekalender opgesteld. Hierin spelen zowel nieuwe technologieën als samenwerkingen met externe partners een belangrijke rol. Deze agenda ondersteunt onze missie om niet alleen reactief te werken, maar juist proactief in te spelen op ontwikkelingen binnen ons werkveld.

Op het gebied van kennisontwikkeling is er een nieuw traineeship gestart op de afdelingen Vergunningverlening, Toezicht en Juridisch Advies. Tijdens dit traject worden jonge talenten opgeleid en betrokken bij grote maatschappelijke projecten.

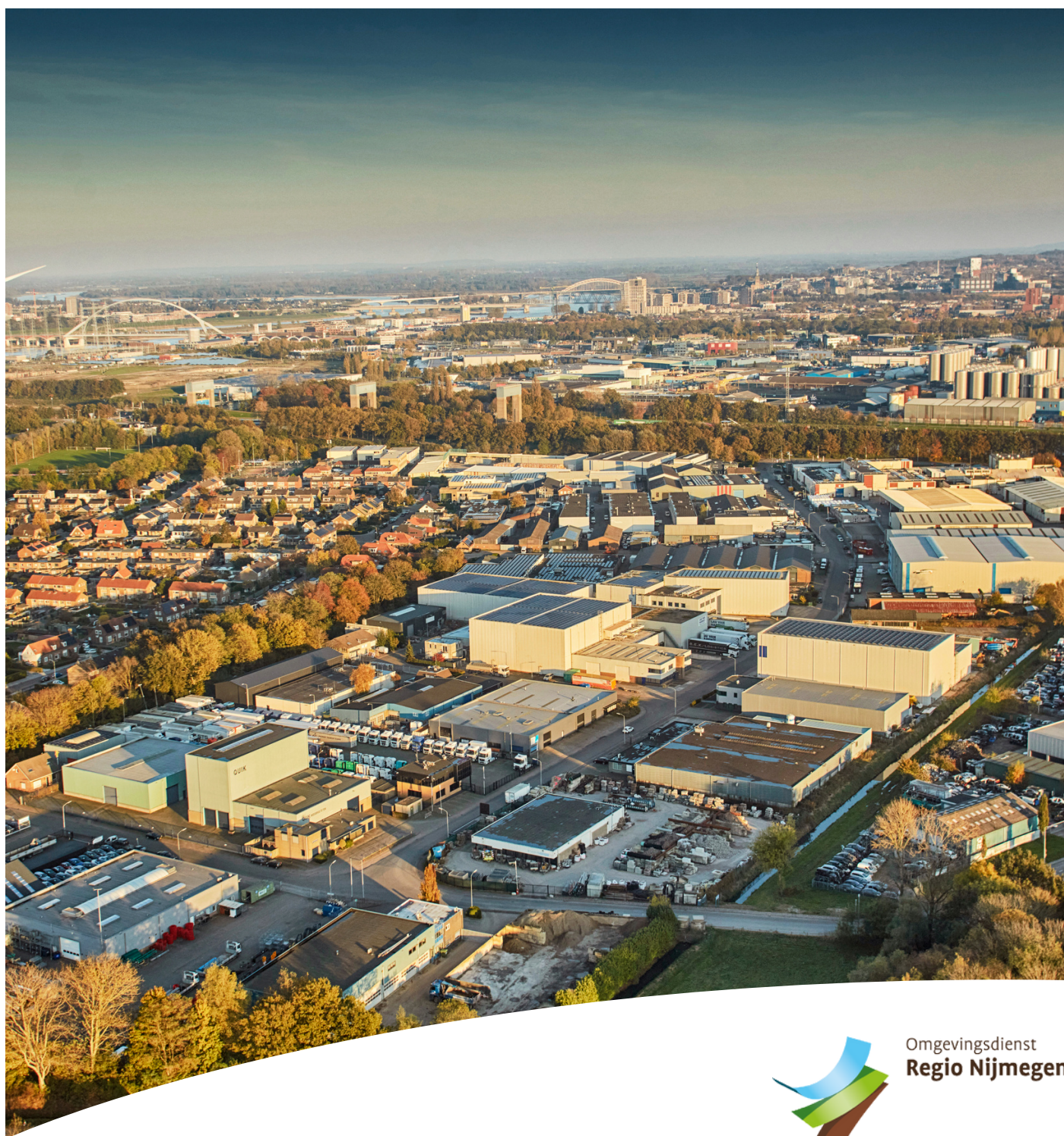
Ook hebben we in samenwerking met de deelnemende gemeenten een regionaal uitvoeringsprogramma opgesteld waarin de beleids- en programmatische thema's staan waar ODRN samen met haar partners mee aan de slag gaat. Dit uitvoeringsprogramma is de basis voor de werkplannen voor 2025.

Vooruitblik

Hoewel 2024 niet zonder uitdagingen was heeft ODRN zich gericht op groei en verbetering. Dit jaarverslag toont niet alleen wat we hebben bereikt, maar dient ook als springplank voor de toekomst. We blijven inzetten op samenwerking, innovatie en kwaliteit, met als doel een duurzame, veilige en gezonde leefomgeving voor onze regio te waarborgen.

Steve Kuils, algemeen directeur
Robert Kraan, adjunct directeur

JAAARVERSLAG

Omgevingsdienst
Regio Nijmegen

1. Jaaroverzicht

Verloop P&C-cyclus

De Planning & Control-cyclus (P&C) van 2024 startte in 2022 met de vaststelling van de Kadernota voor de begroting 2024. De begroting werd in maart 2023 opgesteld en in augustus 2023 definitief vastgesteld.

In augustus 2024 is de begroting geactualiseerd. Deze actualisatie was nodig door een toename van de werkplannen met € 1,9 miljoen, grotendeels veroorzaakt door het uitstel van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (€ 8 ton) en extra opdrachten. Daarnaast werd de begroting verhoogd door de ontvlechting van de BRIKS-taken, een stijging van de subsidiebijdragen met € 2 ton en een toevoeging van € 3,4 ton aan SPUK IBP-subsidie. Tegelijkertijd werd de MJA-subsidie structureel met € 1,3 ton verlaagd, terwijl een rentebate van € 1 ton werd opgenomen door de gestegen rente. Conform de P&C-cyclus rapporteerde ODRN in 2024 tweemaal over de productie en organisatie. Beide bestuursrapportages voorspelden een financieel tekort, ondanks bijsturing door een taskforce. Ook in een aanvullende verduidelijkende brief, verzonden in december, werd nog gesproken over een verwacht verlies. Dit jaarverslag – als sluitstuk van de P&C-cyclus 2024 – toont echter aan dat eerdere prognoses ondermaats waren. De uiteindelijke jaarrekening sluit positief, mede door niet volledig meegenomen inkomsten en foutief geboekte kostenvoorzieningen in eerdere rapportages. Deze inzichten onderstrepen de noodzaak van verbeterde monitoring en controlemaatregelen in de toekomst. Dit jaarverslag gaat verder in op de werkzaamheden en realisaties van 2024.

Klanttevredenheid

Het werkveld van een omgevingsdienst is op meerdere vlakken complex. Zowel de procedures om een melding te doen of vergunning aan te vragen als de wetgeving en de inhoudelijke kennis over uiteenlopende onderwerpen. De ervaringen van bedrijven en inwoners die contact hebben gehad met ODRN geven waardevolle informatie over hoe de organisatie haar dienstverlening kan verbeteren. Om dit te onderzoeken ontvangen bedrijven en inwoners die een melding hebben gedaan of vergunning hebben aangevraagd binnen de regiogemeenten en provincie Gelderland digitaal een vragenlijst.

Tevredenheidspercentage

In 2024 zijn er 3.159 vragenlijsten verstuurd, waarvan 23% is ingevuld. Dit komt neer op 728 reacties, een responspercentage dat 4% lager ligt dan in 2023. Uit de resultaten blijkt dat gemiddeld 78% van de respondenten tevreden is met de dienstverlening, wat net onder de norm van 80% ligt. In 2023 lag de gemiddelde tevredenheid op 79%.

“Nette controleur, houdt zich prima aan de regels, goede en prettige communicatie. Uiteindelijk moeten we het samen doen.”

Gevolgen Omgevingswet

Door de komst van de Omgevingswet zijn er verschillende veranderingen doorgevoerd. De nieuwe wet heeft samen met de Wkb impact op de procedure voor vooroverleggen. ODRN werkt sinds begin 2024 met een intaketafel en een omgevingstafel. De werkwijzen zijn nieuw voor alle betrokkenen, waardoor de doorlooptijd van vooroverleggen soms langer is dan voorheen.

Ook voor aanvragers was de overgang wennen. Waar voorheen één aanvraag volstond, zijn nu bijvoorbeeld een omgevingsplanactiviteit en een technische activiteit vereist. Inmiddels is er meer bekendheid ontstaan rond de nieuwe procedures. Hierdoor worden aanvragen beter ingediend en verlopen de procedures steeds sneller.

Klachten over de leefomgeving

Begin 2024 is er een nieuwe milieuklachtenapplicatie binnen de Gelderse Omgevingsdiensten beschikbaar gesteld. Inwoners en bedrijven kunnen vanaf die datum klachten over bijvoorbeeld geur of geluid indienen via milieuklachtgelderland.nl. Bij het afhandelen van milieuklachten zijn de eerste stappen voor datagericht werken en het maken van trendanalyses gezet. De afhandeling van BRIKS-klachten ligt onder de norm. Meldingen worden wel op tijd opgepakt. De afhandeling kost vaak meer tijd waardoor de termijn wordt overschreden. De mensen die een melding maken worden wel tijdig geïnformeerd.

Klachtenafhandeling binnen termijn

	Waarde	Norm	Aantal
BRIKS	58%	80%	169
Milieu	93%	80%	1243

Ontvlechting BRIKS-taken

Vanaf 1 januari 2025 voert gemeente Nijmegen de BRIKS-taken en enkele andere taken zoals de uitvoering van de Huisvestingswet en de Leegstandwet zelf uit. In 2024 is er financieel overeenstemming bereikt tussen Nijmegen en ODRN over de vergoeding van de kosten die ODRN door het terughalen van de BRIKS-taken heeft. Ook is de dienstverleningsovereenkomst aangepast waarin staat vastgelegd welke taken ODRN voor Nijmegen uitvoert en is er gezamenlijk een sociaal plan vastgesteld voor medewerkers die ervoor kozen om naar Nijmegen over te gaan. Ongeveer 20 medewerkers die in vaste dienst waren van ODRN zetten hun loopbaan voort bij de gemeente.

Het terugnemen van de BRIKS-taken door Nijmegen gaf ODRN de kans de uitvoering van de BRIKS-taken voor de overige deelnemers op een andere manier in te richten en vorm te geven. Uitgangspunt voor de nieuw te vormen afdeling is het principe van het werken met zelforganiserende units. Deze units gaan integraal de VTH-taken voor BRIKS uitvoeren voor provincies Gelderland en Overijssel (Seveso) en gemeenten Berg & Dal, Beuningen en Heumen. In 2024 startte een pilot voor het werken in units voor en met gemeente Berg en Dal, waarbij de nieuwe structuur en werkwijze werd geoefend en geëvalueerd.

Organisatieontwikkeling

In februari 2024 zijn de missie, visie, kernwaarden en strategische doelen aangescherpt. Deze aanscherping vormde zowel de basis voor een strategische personeelsplanning als voor de ontwikkeling van een nieuwe organisatiestructuur waarin zelforganisatie, relatiemanagement en projectgericht werken centraal staat. Wegens financiële redenen is besloten om de nieuwe organisatiestructuur deels in te voeren en de stappen die nog genomen moeten worden op een rustig tempo in te voeren. De wijzigingen

op de BRIKS-afdeling boden de mogelijkheid om de nieuwe werkwijze hier al in te voeren. De nieuwe werkwijze wordt op deze afdeling de komende periode constant geëvalueerd en vormt de basis voor verdere doorvoering binnen de organisatie.

Robuustheidscriteria

Binnen het interbestuurlijk programma Versterking VTH-stelsel (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving) zijn robuustheidscriteria opgesteld. Deze criteria zijn bedoeld om omgevingsdiensten te versterken in hun capaciteit, duurzaamheid en effectiviteit. De focus ligt op het waarborgen van een goed functionerend VTH-stelsel.

In 2024 heeft ODRN een plan van aanpak ingediend hoe ze op 1 april 2026 zal voldoen aan deze criteria. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat beoordeelde dat er nog een aantal acties nodig waren, zoals het opstellen van een kwartaalgerichte tijdsplanning en een verduidelijking van de business intelligence-capaciteit. ODRN heeft hierop volgend een voortgangsrapportage opgesteld waarin wordt ingegaan op de uitwerking van de robuustheidscriteria. Het plan bevat verduidelijking met betrekking tot het innovatiebudget en het opleidingsbudget. Ook wordt nader ingegaan op de tijdsplanning en een plan voor structurele personeelsuitbreiding. Tijdens een overleg met het ministerie in oktober 2024 is de aanpak verder toegelicht. Met deze acties zet de ODRN in op een herziening van het oordeel van het ministerie en werkt ze verder aan een robuuste en toekomstbestendige dienst.

Visitatie

In april 2024 werd ODRN gevisiteerd. De visitatie is onderdeel van het interbestuurlijke programma Versterking VTH-stelsel en richt zich op het verbeteren van de kwaliteit en professionaliteit van omgevingsdiensten. Het visitatieproces wordt gecoördineerd door

Omgevingsdienst NL en omvat een zelfevaluatie, interviews met medewerkers en bestuurders, en een analyse van relevante documenten.

Het rapport dat volgde op de visitatie benoemt hoge werkdruk, kwetsbare relaties met stakeholders en een gebrek aan structurele capaciteit als aandachtspunten. De betrokkenheid van medewerkers, succesvolle implementatie van Seveso-taken en technologische vooruitgang zijn sterke punten van de organisatie. ODRN heeft naar aanleiding van het rapport een verbeterplan opgesteld waarin acties staan hoe er gewerkt wordt aan de aandachtspunten, bijvoorbeeld het opzetten van multidisciplinaire teams, het verbeteren van stakeholderrelaties via outcome-gerichte sturing en het versterken van de interne organisatie met duidelijke verantwoordelijkheidslijnen en strategische kaders. Met deze acties, die doorlopen in 2025, streeft ODRN ernaar haar robuustheid te vergroten, de werkdruk te verlagen en haar positie als een efficiënte, toekomstbestendige organisatie te versterken.

Intensieve samenwerking bij Ondernijning

Via het project 'Ondernijning' krijgen de bedrijven die calculerend en/of crimineel gedrag vertonen extra aandacht. Hierdoor worden milieurisico's als bijvoorbeeld het dumpen van chemisch afval beheerst. Om gezamenlijk sterk op te kunnen treden tegen deze bedrijven werkt ODRN intensief samen met andere toezichts- en opsporingspartners.

Uitvoeringsprogramma

In 2024 heeft ODRN in samenwerking met haar partnergemeenten een uitvoeringsprogramma opgesteld voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) voor de periode 2025-2026. Het is een dynamisch document dat jaarlijks wordt geëvalueerd en bijgesteld op basis van nieuwe inzichten en veranderende omstandigheden, zodat het blijft aansluiten op de strategische en maatschappelijke behoeften van de regio.

Het programma is gebaseerd op het VTH-beleidsplan 2023-2026 en vormt een belangrijke stap in het versterken van de samenwerking tussen de deelnemende gemeenten en het realiseren van een veilige, duurzame en gezonde fysieke leefomgeving. Het bevat onder andere gerichte acties en projecten op het gebied van milieu en bouw, met aandacht voor thema's als luchtkwaliteit, circulaire economie, de overgang naar een klimaatbestendige leefomgeving, ondermijning en ketentoezicht.

Ontwikkeling bij maatschappelijke vraagstukken

ODRN zet constant in op kennisontwikkeling en -deling om de leefomgeving zo goed mogelijk te beschermen. Er spelen meerdere vraagstukken waarbij de veiligheid, duurzaamheid en gezondheid van de leefomgeving centraal staat en de ODRN stappen in zet. Hierbij zijn er twee uitgelicht.

Circulaire economie

Het doel van de overheid is om in 2050 een volledig circulaire economie te hebben in Nederland. Deze transitie is van grote invloed op de vergunningverlening, toezicht en handhaving. ODRN heeft stappen vastgelegd die de omgevingsdienst moet nemen om zich voor te bereiden op deze transitie en om circulaire economie een vaste plek te geven

binnen de VTH-taken.

Een projectgroep met daarin alle relevante disciplines zorgt ervoor dat met behulp van pilots duidelijk wordt hoe vergunningverlening en toezicht kunnen bijdragen aan de transitie. Daarnaast sluit ODRN bij landelijke initiatieven om kennis en werkwijzen af te stemmen en tegelijkertijd een gelijk speelveld voor bedrijven te behouden.

Energiebesparing met project EML Cofinanciering

ODRN heeft bij bedrijven waar nog veel energie bespaard kan worden een uitgebreide energiecontrole uitgevoerd. Hierbij werd in beeld gebracht welke verplichte maatregelen er nog toegepast moesten worden. Bij 70% van de controles waren de energiebesparende maatregelen nog niet volledig toegepast. Door deze controles gaan bedrijven eerder stroom en gas besparen, waardoor het probleem van de netcongestie kleiner wordt en de CO2-uitstoot omlaag gaat.

Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS)

Try Out ZZS

In de Try Out ZZS werken de zes Seveso-omgevingsdiensten en RIVM nauw samen om het kennisniveau over ZZS te vergroten, een netwerk op te zetten waardoor de kennis gedeeld kan worden en zijn er per regio verschillende stappen gezet om ZZS beter te borgen binnen het VTH-stelsel. ODRN leverde hier zowel landelijk als regionaal een bijdrage aan. Binnen Gelderland en Overijssel zijn twee regiotrekkers aangesteld die zich hebben gefocust op toezicht op ZZS. Zij hebben gewerkt aan een robuust netwerk waarin toezicht centraal staat en waarvoor regelmatig

bijeenkomsten worden georganiseerd waarin kennis over ZZS gedeeld wordt. Ook is er een 4-stappenaanpak ontwikkeld waarbij de eerste stap inmiddels is uitgewerkt: het herkennen van ZZS. Naast training om te leren herkennen waar ZZS in kunnen zitten, is er een kaartje voor toezichthouders ontwikkeld waarop ze tijdens controles codes kunnen checken waarmee ze ZZS kunnen herkennen.

Inventarisatie Zeer Zorgwekkende Stoffen bedrijventerrein TPN West Nijmegen

Via het project 'Inventarisatie zeer zorgwekkende stoffen bedrijventerrein TPN West Nijmegen' is de bewustwording van de aanwezigheid en het gebruik van ZZS verhoogd. ZZS kunnen ongemerkt aanwezig zijn doordat in ze verschillende producten zijn verwerkt, bijvoorbeeld schoonmaakmiddelen, die vervolgens door een bedrijf worden gebruikt. Uit de inventarisatie bleek dat dit inderdaad een aandachtspunt is. Van de 102 onderzochte bedrijven gaf 25% aan ZZS te gebruiken, terwijl uit de inventarisatie bij 68% van de onderzochte bedrijven ZZS aanwezig bleek te zijn. De bedrijven zijn geïnformeerd over de uitkomsten van de inventarisatie.

2. Milieu

Omgevingsdienst
Regio Nijmegen

Op de milieuafdelingen van ODRN zorgen vergunningverleners, toezichthouders en specialisten dat de leefomgeving beschermd wordt door vergunningen te verlenen binnen de kaders van de wet en door te controleren of de vergunningen worden nageleefd. Ze werken hierbij nauw samen met de juristen van de ODRN. Daarnaast werken projectleiders bijvoorbeeld aan het optimaliseren van processen, de implementatie van relevante ontwikkelingen zoals circulaire economie, de inzet van drones voor controles en aan maatschappelijke vraagstukken zoals Zeer Zorgwekkende Stoffen.

Vergunningverlening

De invoering van de Omgevingswet had een grote impact op vergunningverlening. Zowel de aanvraag als behandeling van een vergunning was wezenlijk anders. Daarnaast zorgde het nieuwe zaakstelsel ook voor een nieuwe manier van werken. Het afgelopen jaar stond in het teken van leren werken met deze grote veranderingen.

Door de invoering van de Omgevingswet was het relatief rustig met aanvragen, meldingen en het aantal vooroverleggen. Mogelijk kwam dit doordat het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) nog niet helemaal gebruiksvriendelijk was, de complexiteit van de Omgevingswet en de introductie van leges. Dit bood de gelegenheid om aan de slag te gaan met langer lopende complexe procedures die door het loskoppelen van de aanvragen Wet natuurbescherming (Wnb) verder konden worden opgepakt, om te leren werken met de toch wel ingewikkelde nieuwe wetgeving en de overgang naar OpenWave.

Toezicht

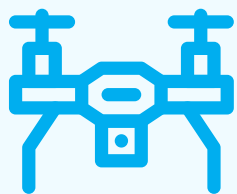
Bij toezicht is in op voortvarende wijze het werk op het gebied van milieutoezicht opgepakt. In de eerste helft van dit jaar hebben de milieutoezichthouders zich

Ontwikkelingen 2024 bij industrieterrein Nijmegen-West en Weurt

In 2024 heeft ODRN samen met bedrijven en omwonenden stappen gezet om de luchtkwaliteit in en rond industrieterrein Nijmegen-West en Weurt verder te verbeteren. Door middel van een intensieve omgevingsdialoog, interactieve bijeenkomsten en onderzoek naar de inzet van best presterende technieken is er concrete voortgang geboekt in het verminderen van de uitstoot van stikstofoxiden en fijnstof. Dit ligt in lijn met de doelstellingen van het Schone Lucht Akkoord.

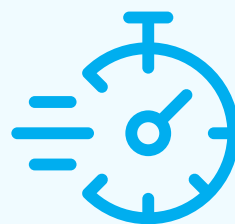
verdiept in de Omgevingswet. Dit was een uitdaging die door een efficiënte samenwerking binnen de afdeling goed is verlopen. Daarnaast is er actief geworven om nieuwe toezichthouders aan te trekken. Hierdoor zijn er 6 beginnende toezichthouders Milieu gestart. Deze nieuwe medewerkers moeten het vak nog leren. Dat betekent dat deze medewerkers nog niet zelfstandig controles en dergelijke kunnen uitvoeren. Zij zijn daardoor nog onvoldoende productief. In dit geval gaan de kosten voor de baten uit.

Het type milieucontrole dat de ODRN uitvoert loopt zeer uiteen. Denk aan het behandelen van milieuklachten, milieucontroles bij diverse soorten bedrijven, Seveso-inspecties, specifieke aspectcontroles op bijvoorbeeld energie of bodem, geluidcontroles, ondermijningscontroles en horecacontroles. Doordat er voor iedere soort controle toezichthouders met de juiste kennis en vaardigheden klaarstaan, zijn de verschillende werkzaamheden van de afdeling met genoeg diepgang en kwaliteit uitgevoerd.

Sinds het najaar kan ODRN dronecontroles uitvoeren. Twee toezichthouders hebben het diploma Dronepiloot gehaald en er is er een drone aangeschaft. Drones leveren een waardevolle toevoeging aan controles doordat overtredingen sneller geconstateerd kunnen worden.

Door de inzet van Fastlane en regiehulp zijn lastige, langlopende procedures succesvol afgerond.

ODRN heeft haar expertise met externen gedeeld door het geven van trainingen en workshops, onder andere op het gebied van Zeer Zorgwekkende Stoffen, water en Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen.

Het aantal binnengekomen milieuklachten wordt ruim binnen de daarvoor afgesproken termijn afgehandeld.

Het indienen en behandelen van bodemmeldingen verloopt soepeler doordat de inzet van vooroverleg bij omvangrijke grondwerkzaamheden is gestimuleerd.

3. Bouwen

Vergunningverlening en toezicht BRIKS toetst en controleert de constructieve veiligheid, brandveiligheid en bouwfysische aspecten zoals ventilatie. Ook duurzaamheid maakt een vast onderdeel uit van de toetsing en controles, bijvoorbeeld de toets op Bijna Energie Neutrale Gebouwen en op de Milieu Prestatie Gebouwen.

Ontvlechting BRIKS-taken Nijmegen

De ontvlechting van de BRIKS-taken van Nijmegen had een grote impact op de BRIKS-afdelingen vergunningverlening en toezicht. Naast de grote veranderingen die de Omgevingswet en het nieuwe zaakstelsel OpenWave met zich meebrachten, was het voor de medewerkers een onzekere periode waarin duidelijk was dat een deel van de taken per 1 januari 2025 naar Nijmegen over zouden gaan terwijl er een tijd lang nog niet duidelijk was hoe het sociaal plan eruit zou zien, welke collega's naar Nijmegen zouden vertrekken en hoe de BRIKS-afdeling vanaf 2025 in de ODRN eruit zou zien. Ondanks de turbulente situatie hebben de medewerkers zich ten volle ingezet om de vergunningen en controles goed uit te voeren.

In het najaar is duidelijk geworden welke collega's naar Nijmegen vertrokken en hoe de nieuwe BRIKS-afdeling zou gaan werken. In deze fase stonden zowel doorontwikkeling als afscheid centraal. ODRN is trots op wat er bereikt is bij BRIKS en de manier waarop er afscheid is genomen van de collega's die sterk hebben bijgedragen aan bouwveiligheid in de regio.

Vergunningverlening

Vergunningverlening BRIKS kende een uitdagende periode. In december 2023 was er een hoos aan aanvragen die in 2024 nog onder het oude Wabo-regime moest worden behandeld. Daarnaast legde de invoering van de Omgevingswet en OpenWave een grote druk op de afdeling. Hierdoor was er meer

tijd nodig om een vergunningsaanvraag te behandelen. Tegelijkertijd was gekwalificeerd personeel moeilijk te vinden.

Vanaf de zomer kwam er grip op de werkvoorraad, mede door enkele nieuwe medewerkers. Vanaf dat moment kreeg de invulling van de nieuwe BRIKS-afdeling meer vorm en startte de ontwikkeling hiervan. De laatste maanden van het jaar is deze afdeling samengesteld, zijn er nieuwe werkwijzen in zelforganiserende units ontwikkeld en zijn initiatieven opgepakt om in 2025 gestroomlijnder te kunnen werken. De opdrachtgevers zijn hierbij actief betrokken.

Ondanks de vele uitdagingen is het gelukt om niet alleen een aantal aanloopproblemen op te lossen, maar ook de piek in aanvragen in te lopen. Daarnaast is het ziekteverzuim gedaald en de productiviteit op niveau. Door de gedrevenheid en bevologenheid van de medewerkers is de toekomstgerichte blik behouden gebleven ondanks de dagelijkse druk.

Toezicht

Toezicht BRIKS heeft alle zeilen bij moeten zetten in 2024. Door de onzekerheid en onrust die gepaard ging met het besluit van de gemeente Nijmegen om de BRIKS-taken terug te nemen was er een groot personeelsverloop. Vanwege de grote krapte op de arbeidsmarkt was het niet altijd makkelijk om nieuw personeel aan te trekken. In de eerste helft van het jaar was de personele bezetting op orde, maar in het 3e kwartaal vertrokken of vielen inhuurkrachten plotseling uit. Ondanks dat de vrijvallende functies weer ingevuld konden worden, leidde dit wel tot productieverlies. Daarnaast werd het asbestteam BRIKS door verschillende oorzaken in de loop van 2024 geconfronteerd met een hoog ziekteverzuim waardoor ook hier de productie onder druk kwam te staan. De invoering van de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen per 1 januari hadden voor de afdeling (nog) geen

grote gevolgen. Dit omdat het toezicht zich nog voor het overgrote deel richtte op vergunningen die voor 1 januari 2024 zijn verleend.

Er lopen veel grote en complexe bouwprojecten binnen Nijmegen zoals in het stationsgebied, Waalsprong en Winkelsteeg. Doordat de capaciteit op volle sterkte was bij de senior toezichthouders zijn deze goed opgepakt. Bij de wat kleinere projecten is dit lastiger vanwege de beschikbare capaciteit. Hier is er op basis van de risico's een prioritering aangebracht.

In het kader van het toezicht op de asbest-/sloopregels zijn er meer overtredingen geconstateerd dan er conform de uitgangspunten van de landelijke handhavingsstrategie (LHS) opgepakt kon worden. Hierdoor is er niet altijd strafrechtelijk opgetreden tegen deze overtredingen maar is er op basis van risicogestuurde afwegingen bepaald welke zaken er strafrechtelijk opgepakt werden en welke bestuursrechtelijk afgedaan konden worden. Opvallend is de grote groep aannemers en (groot)vastgoedeigenaren waar overtredingen van de asbestregels zijn geconstateerd. De verwachting was dat deze professionele partijen beter op de hoogte zouden zijn van de asbestregelgeving.

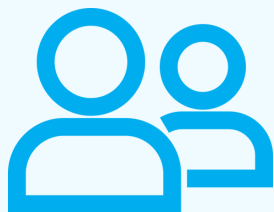
Ondanks de vele uitdagingen zijn de afgesproken doelstellingen grotendeels gehaald. Het toezicht is op peil gehouden en is niet ten koste gegaan van de dienstverlening aan de inwoners. Daarnaast is het gelukt om met het oog op 2025 alvast enkele vaste nieuwe medewerkers aan te trekken en kunnen in 2025 de BRIKS-toezichttaken voor de deelnemers op een adequaat niveau blijven uitvoeren.

Mijlpalen Bouwen

Het vrije veld toezicht heeft al tot goede resultaten geleid. Zo is er geconstateerd dat er illegaal een kelder onder een woning werd gebouwd met alle risico's van dien. Daarnaast werpt het vrije veld toezicht ook bij de asbestregelgeving haar vruchten af.

De kwaliteit en het proces de sloop- en bouwveiligheid verbeterd. Dit leidt tot een grotere veiligheid rondom de bouw- en sloopplaatsen.

Door de bevoegenheid en betrokkenheid van de medewerkers is de vergunningspiek afgewerkt en het toezicht op peil gebleven in een turbulente periode.

4. Juridisch advies

De afdeling Juridisch Advies speelt een essentiële rol bij het in standhouden van verleende vergunningen in beroepszaken. Ook draagt de afdeling bij aan het voorkomen van milieu-incidenten die een risico vormen voor de volksgezondheid en aan de veiligheid van de leefomgeving. Dit doet ze bijvoorbeeld door diverse bouw- en sloopstops op te leggen waarbij asbest vrij had kunnen komen, de constructie van een bouwwerk niet voldeed aan de veiligheidsregels of waar de brandveiligheid niet op orde was.

De implementatie van de Omgevingswet binnen ODRN, capaciteitstekorten, de ontvlechting van de BRIKS-taken van Nijmegen en hoge werkdruk zorgden voor grote uitdagingen in 2024. De afdeling is erin geslaagd om deze uitdagingen het hoofd te bieden. De juristen hebben een grote bijdrage geleverd aan de implementatie van de Omgevingswet, de productiviteit was hoog, het aantal inhuurmedewerkers en het verzuim was laag. Daarnaast is het capaciteitstekort opgelost en is de afdeling op volle sterkte.

BRIKS

De BRIKS-juristen hebben veel inhoudelijke vragen van collega's beantwoord en collega's kundig geadviseerd over de Omgevingswet. Ook is er in 2024 geïnvesteerd in de zichtbaarheid van de juristen, zowel intern als extern. Dit zorgt ervoor dat ze eerder in het proces betrokken worden en hierdoor efficiënt en adequaat kunnen adviseren.

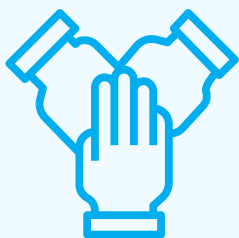
De BRIKS-ontvlechting had impact op de afdeling. Een aantal juristen adviseerde over de uitvoering van de BRIKS-taken in Nijmegen. Deze werkzaamheden vervielen per 2025. In de loop van 2024 werd duidelijk wat voor gevolgen dit precies had voor de afdeling en voor de juristen zelf. Aan het eind van het jaar heeft de afdeling op een fijne manier afscheid genomen van de juristen die ODRN verlieten. Ook zijn inmiddels nieuwe collega's

aangenomen om in 2025 het werk goed te kunnen opvolgen.

Milieu

De Omgevingswet kwam binnen milieu iets trager op gang, met name door vraagstukken over wijziging bevoegd gezag als gevolg van de Omgevingswet. Daarnaast liepen er nog zaken die onder het oude Wabo-regime afgehandeld moesten worden. Door ondercapaciteit bij de milieujuristen was de werkdruk hoog. Ook zijn de looptijden voor bezwaar- en beroepsprocedures langer dan gebruikelijk doordat de rechtbank achterblijft met het plannen van rechtszaken. Ondanks deze uitdagingen heeft het team focus kunnen houden op de juiste dingen en heeft het een belangrijke rol gespeeld bij advisering over en uitvoering van de Omgevingswet.

Mijlpalen Juridisch Advies

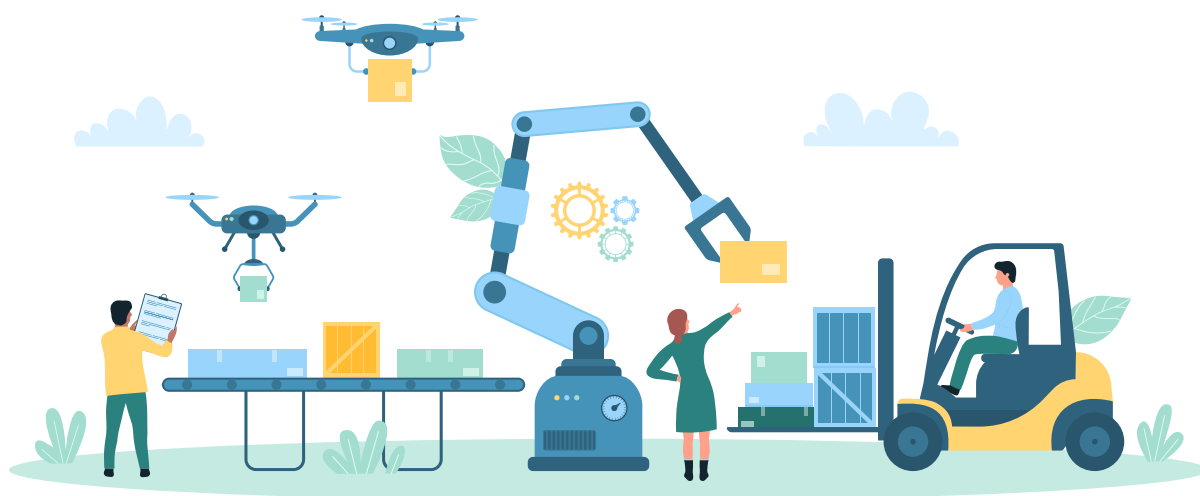
Door een goede samenwerking met Rijkswaterstaat en gemeente Beuningen is een langlopend handhavingstraject bij De Bunswaard succesvol afgerond.

Vier van de vijf beroepszaken van een provinciale inrichting zijn ingetrokken. Dit betekent dat de vergunning die ODRN heeft verleend heeft standgehouden in de rechtbank.

De juristen hebben gewerkt aan een goede zichtbaarheid, waardoor ze eerder betrokken worden en daardoor beter kunnen adviseren.

5. Programma Seveso

Programma Seveso

Op 1 januari 2024 veranderde de naam Brzo in Seveso. Brzo was een afkorting van Besluit risico's zware ongevallen, de Nederlandse invulling van de Europese Seveso-richtlijnen. De richtlijnen zijn opgenomen in de Omgevingswet en om deze reden is de naam veranderd.

Het werken met de Omgevingswet en het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) tijdens de Seveso- en milieu-inspecties vormt een uitdaging. Ondanks de complexiteit is het goed opgepakt door de inspecteurs. Door de specifieke kennis en opleiding die nodig is bij Seveso, is het werven van nieuwe Seveso-inspecteurs een aandachtspunt. In het afgelopen jaar zijn nieuwe collega's aangetrokken die na hun opleiding van 3 jaar zowel Seveso- alsmede milieu-inspecties gaan uitvoeren.

Planning inspecties

De Seveso-inspecties voor 2024 zijn samen met de inspectiepartners tijdens een regionale planningsdag in oktober 2023 ingepland. De gezamenlijke Seveso-inspectieplanning met de inspectiepartners is geheel gehaald. Tegelijkertijd was de totale inzet voor toezicht Milieu voor Gelderland en Overijssel iets lager dan gepland door een krappe capaciteit. Bij een aantal bedrijven met specifieke problematiek is een extra Seveso-inspectie uitgevoerd. Ook is er veel inzet geweest op ongewone voorvallen, strafrecht en Wabo-hercontroles.

Naleefgedrag controles

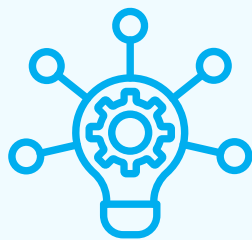
Om het naleefgedrag van bedrijven te verbeteren is het toezicht verscherpt en de afstemming tussen inspectiepartners geïntensiveerd. Verbetering van het naleefgedrag is in zicht. Intensieve contacten met bedrijven hebben daartoe bijgedragen. Om dit beter meetbaar te maken, wordt er een KPI opgesteld. ODRN werkt hier samen met ODRA aan.

Mijlpalen Seveso

Er zijn nieuwe (in alle gevallen nog op te leiden) inspecteurs aangetrokken, zodat de capaciteit voor Seveso- en milieu-inspecties op orde komt.

ODRN werkte mee aan projecten als Handleiding zorgbedrijven, Digitale vergunningen (AADV), Aanpak ZZS - waarbij ODRN regiotrekker is - en de concernbenadering. De samenwerking binnen Seveso6 leidde tot een landelijke uniforme aanpak van Seveso-bedrijven.

Het project Ongewone voorvallen leverde nieuwe inzichten op. Hierdoor kunnen vergelijkbare ongevallen in de toekomst voorkomen worden.

6. Bedrijfsvoering

Omgevingsdienst
Regio Nijmegen

Informatievoorziening

Nieuwe systemen

Afgelopen jaar zijn de drie kernapplicaties, OpenWave, AFAS en TimeTell, geïmplementeerd en doorontwikkeld. Hierdoor voldoen zij beter aan de wensen en eisen van een goede informatievoorziening. De systemen komen hiermee in de cyclus van regulier beheer en onderhoud terecht.

De inrichting van OpenWave is meer in lijn met de gewenste werkwijze en er zijn aanpassingen gedaan om bijvoorbeeld de publicaties beter en geautomatiseerd te laten plaatsvinden. Tevens zijn alle “oude” zaken uit het vorige zaaksysteem (WRS) naar OpenWave gemigreerd en daarmee voor de medewerkers via het nieuwe zaaksysteem te benaderen.

AFAS is in 2 fases verder verbeterd op zowel financieel als HRM vlak. Zo hebben bijvoorbeeld de IV3-analyse, onboarding en formatiebeheer een plek gekregen in AFAS. Ook is de projectenmodule ingericht. Voor AFAS staat komend jaar een verbetering gepland op het gebied van (automatische) facturering.

Ervaringen van medewerkers

De voordelen van AFAS en TimeTell werden sneller door de medewerkers gevoeld en daarmee gewaardeerd. De doorontwikkeling heeft het draagvlak alleen maar vergroot. Inmiddels is ook het zaaksysteem OpenWave dusdanig verbeterd dat het begrip onder de medewerkers toeneemt. Het gebruik en daarmee het opdoen van kennis en ervaring draagt er hopelijk aan bij dat ook hier het draagvlak steeds meer toeneemt.

Ontvlechting BRIKS-taken

Het terughalen van de BRIKS-taken door de gemeente Nijmegen had direct gevolgen voor de informatievoorziening bij ODRN. Naast het vertrek van medewerkers, is er ook een “nieuwe” BRIKS-afdeling opgezet. Hiervoor is

een impactanalyse op alle systemen gedaan en is er voor gezorgd dat alle systemen hierop zo nodig zijn aangepast. Denk hierbij aan het zaaksysteem OpenWave, rapportagetool PowerBI en het digitale handboek. Daarnaast is OpenWave verder aangepast zodat gemeente Nijmegen de vergunning- en meldingsprocedures in OpenWave onder eigen bevoegd gezag kan afhandelen.

Aanpassingen op doelstellingen IBP

Hoewel er in het tweede deel van 2024 vooruitgang is geboekt, zijn de (landelijke) resultaten uit het Interbestuurlijke programma (IBP) van pijler 3 (ICT) wat achtergebleven. Hierdoor is het lastig te bepalen of het nu al noodzakelijk is om de informatievoorziening en systemen op de doelstellingen van IBP aan te passen. Het behalen van deze doelstellingen is inmiddels overgenomen door het ministerie van I&W en krijgt daarmee een vervolg in 2025. De verwachting is dan ook dat er volgend jaar meer concrete resultaten en behaalde doelstellingen benoemd kunnen worden op het gebied van bijvoorbeeld datakwaliteit, gegevensmodel milieubelastende activiteiten en het toepassen van AI (datagestuurd werken) in ons werkveld.

Informatieveiligheid

Informatieveiligheid blijft belangrijk. ODRN heeft met de functionaris gegevensbescherming (FG) een monitoringsplan opgesteld dat in de tweede helft van 2024 is uitgevoerd. Het plan raakt onderdelen van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Wet politiegegevens (Wpg). Specifiek voor de Wpg wordt een interne audit uitgevoerd. De resultaten hiervan zijn in Q1 2025 bekend.

Innovatie

In 2024 is de basis gelegd voor de Innovatieagenda 2024-2029. De agenda richt zich op het versterken van de rol van ODRN als kennisorganisatie en het inspelen op uitdagingen in de fysieke leefomgeving. De belangrijkste resultaten en successen zijn:

- Effectgericht werken: Een meerjarenprogramma (2025-2030) is opgesteld, inclusief financieringsstrategie en voordelen voor opdrachtgevers. Alle deelnemers hebben ingestemd met de uitvoering.
- Fast lane-milieuprocedures: Deze aanpak heeft complexe vergunningstrajecten versneld en is positief ontvangen door bedrijven, ondanks strengere normen in (ontwerp)vergunningen.
- Circulaire economie: Ondersteuning bij het opzetten van een CE-huis heeft bijgedragen aan een robuuste voorbereiding op toekomstige Europese wetgeving.
- Energietransitie: ODRN heeft communicatie tussen stakeholders verbeterd en uitdagingen beter in kaart gebracht om proactief op toekomstige vergunningstrajecten in te spelen.
- Artificial intelligence (AI): Samenwerking met andere omgevingsdiensten heeft geleid tot gedeelde inzichten en de succesvolle toepassing van AI-oplossingen.
- Innovatiecriteria: Dankzij een duidelijke lijn in de Innovatieagenda zijn middelen effectief ingezet en doelen succesvol nagestreefd.

Hoewel er veel is bereikt, blijven uitdagingen zoals personele capaciteit en versterking van netwerkposities aandacht vragen. De evaluatie van 2024 toont dat ODRN op de juiste weg is, met ruimte voor verdere groei en verbetering.

Communicatie

De komst van een nieuwe wet, nieuwe digitale systemen, een organisatie waar zowel organisatieontwikkeling als het ontvlechten van bouwtaken centraal stond, de krapte op de arbeidsmarkt en een verdriedubbeling van het aantal persvragen zorgde ervoor dat het communicatieteam zich op veel verschillende fronten moest inzetten. Naast de vele uitdagingen heeft het team ruimte gemaakt om verder te bouwen aan een sterke communicatie binnen en voor de ODRN.

Intern

Bij het communicatieteam lag de focus in 2024 intern op de vele veranderingen. Voor de Omgevingswet moest de informatie op verschillende plekken worden aangepast. Voor de ontvlechting van de BRIKS-taken is er nauw samengewerkt met Nijmegen. In de gezamenlijke communicatie lag de nadruk op het informeren van de medewerkers en daarnaast de communicatie richting burgers, bedrijven en stakeholders. Daarnaast was het team nauw betrokken bij het ontwikkelen en implementeren van de aangescherpte missie, visie, kernwaarden en strategische doelen en de opzet van een nieuwe organisatiestructuur en de strategische personeelsplanning.

Extern

Begin 2024 is de informatie op de website aangepast aan de Omgevingswet en daarnaast is er een Servicepunt geopend waar ondernemers en burgers uit Berg en Dal, Beuningen en Heumen terecht kunnen met vragen over de Omgevingswet. Daarnaast is er een corporate video gemaakt over wat voor bijdrage ODRN levert aan de leefomgeving. Deze video wordt onder andere ingezet bij de werving van nieuwe medewerkers. Ook zijn de vacatureteksten aangepast en is er een succesvolle informatiemiddag georganiseerd voor de werving van trainees.

Samenwerkingen

Seveso

ODRN werkt op communicatiegebied nauw samen met de andere 5 Seveso-diensten. Seveso-communicatie is verdeeld in een strategische groep en een werkgroep. Vanuit ODRN wordt aan beide groepen deelgenomen. In 2024 is er gekeken naar de positionering van Seveso-omgevingsdiensten en wat dit betekent voor de gezamenlijke communicatie. Dit krijgt in 2025 verder vorm.

Aandachtsgebieden IenW

Vanuit de Seveso-taak sloot ODRN namens de omgevingsdiensten aan bij de werkgroep Aandachtsgebieden van het ministerie van IenW. Hiermee was de rol van omgevingsdiensten bij de implementatie van het nieuwe beleid geborgd.

VTH provincie Gelderland, ODRA en ODRN

Door de gezamenlijke uitvoering van de VTH-taken voor de provincie is er op verschillende vlakken nauw contact tussen ODRA, het VTH-team van Gelderland en ODRN. Ook in 2024 is gezamenlijk het Samen Sterker-symposium georganiseerd. Daarnaast is een nieuw project opgestart: het maken van een e-magazine voor politieke partijen. Het doel hiervan is om politici een tool aan te kunnen bieden waarin zij snel duidelijke informatie kunnen vinden over het complexe VTH-werkveld.

Omgevingsdienst NL

In het najaar van 2024 is er een communicatie-tweedaagse georganiseerd waaraan bijna alle 28 omgevingsdiensten deelnamen. Gezien de snelle ontwikkeling van Omgevingsdienst NL is er gekeken hoe de 28 diensten elkaar kunnen ondersteunen en versterken. De tweedaagse heeft geleid tot stevig communicatienetwerk en een start van een nauwe samenwerking tussen de 28 omgevingsdiensten.

7. Sociaal jaarverslag

Omgevingsdienst
Regio Nijmegen

Ziekteverzuim

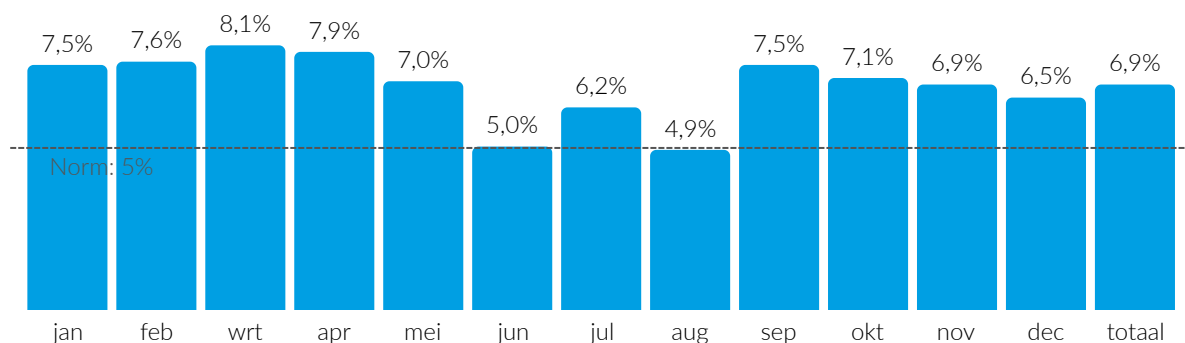
Het gemiddelde ziekteverzuim over 2024 bedraagt 6,9%. Er is een daling te zien in het verzuim ten opzichte van 2023 (7,5%). Dit komt doordat een aantal langdurig zieke medewerkers zijn hersteld en er daarnaast meer focus en aandacht is voor verzuim. Begin dit jaar stapte ODRN over naar AFAS. De ziekteverzuimbegeleiding in dit systeem is in juni 2024 volledig ingericht.

Kwaliteitscriteria

Op peildatum 31 december 2024 is de organisatie beoordeeld op basis van de Kwaliteitscriteria 2.3. Daarbij is reeds rekening gehouden met het vertrek van de BRIKS-medewerkers per 1 januari 2025; zij zijn derhalve niet meegenomen in het overzicht (zie bijlage 7).

De omgevingsdienst voldoet op dit moment niet aan alle deskundigheidsgebieden. In 2025 zal de ODRN concrete plannen opstellen om op termijn wél volledig aan de kwaliteitscriteria te voldoen. Een nadere uitwerking hiervan volgt in de zomer van 2025.

Het ziekteverzuim per maand

Strategische Personeelsplanning

In 2024 zijn waardevolle sessies georganiseerd in het kader van Strategische Personeelsplanning (SPP). Er is in kaart gebracht wat voor personeelsbestand de ODRN in de toekomst nodig heeft op basis van de strategische koers.

Een SPP helpt de organisatie om proactief te werken in plaats van reactief. Hierdoor is ODRN beter voorbereid op veranderingen en uitdagingen en heeft ODRN niet alleen nu, maar ook in de toekomst de benodigde kennis en competenties in huis.

De nieuwe kernwaarden van ODRN

Pilot nieuwe HR-gesprekscyclus

In het eerste kwartaal van 2024 stond een evaluatie gepland van de pilot voor een nieuwe HR-gesprekscyclus. Op verzoek van de OR is deze evaluatie uitgesteld en is de looptijd van de pilot verlengd. De pilot heeft als doel om meer aandacht te hebben voor medewerkers, goede gesprekken te voeren en het hebben van minder administratieve omslachtigheid. Samen met de OR zal begin 2025 een korte evaluatie van de pilot uitgevoerd worden.

Nieuw personeelsinformatiesysteem (AFAS-project)

Vanaf 1 januari 2024 worden de personeelsbeheertaken in eigen beheer uitgevoerd. Dit was fase 1 van het AFAS-project en is in 2024 afgerond. Ook fase 2 en 3 zijn in 2024 afgerond. Fase 2 is in het eerste half jaar van 2024 vrijwel geheel afgerond en fase 3 (verdere optimalisatie) in de tweede helft van 2024.

De ontwikkeling van de personele bezetting

De ontwikkeling van de personele bezetting (in fte) staat in de grafiek onderaan deze pagina.

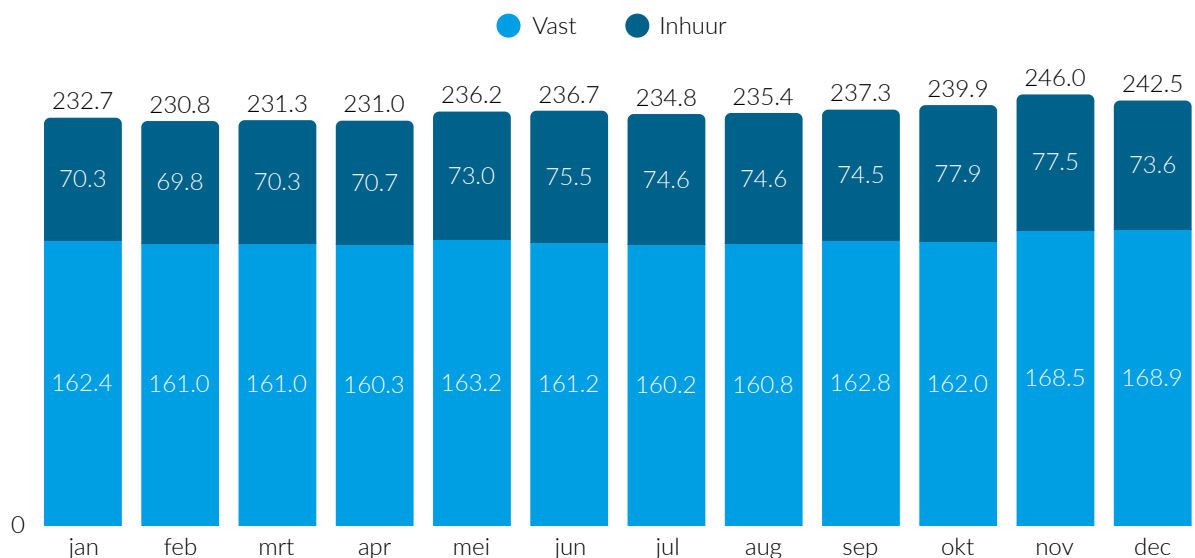
Het gemiddelde personeelsbestand van ODRN in 2024 (242,4 fte), inclusief inhuur, is met 6,2 fte gestegen ten opzichte van 2023 (236,2 fte).

Het aantal inhuurkrachten is nog steeds hoog; maar liefst 31,1% gemiddeld over 2024, terwijl er in de begroting uitgegaan wordt van 27%. De oorzaak is tweeledig:

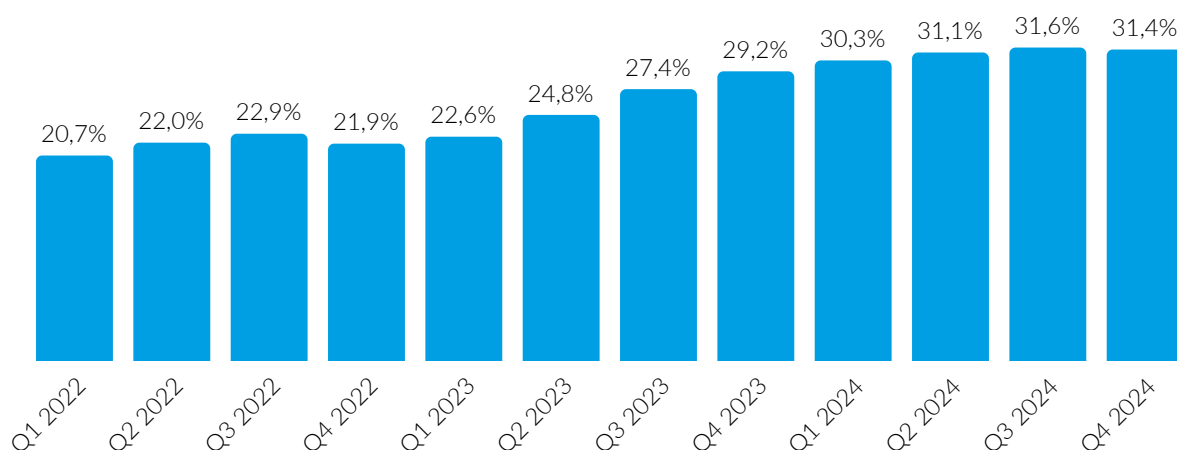
- De arbeidsmarkt is nog steeds erg krap en het is heel moeilijk om aan vast personeel te komen;
- De ODRN en de gemeente Nijmegen hadden de afspraak dat er bij het vertrek van medewerkers van de BRIKS-afdelingen, in afwachting van de plaatsing van vaste medewerkers, de functies tijdelijk met inhuur zouden worden ingevuld.

De grafiek op de volgende pagina geeft de ontwikkeling van het percentage inhuur weer per kwartaal van 2022 t/m 2024.

Personele bezetting (in fte)

Percentage inhuur per kwartaal van 2022 t/m 2024

De volgende tabel laat het gemiddelde aantal fte van heel 2024 van de afdelingen zien. De bouwafdelingen zitten op 45% inhuur en zijn de grootste veroorzakers van de overschrijding van de inhuurnorm. Dit komt vooral door de ontvlechting van de bouwtaken.

Gemiddelde aantal fte

Afdelingen	Inhuur in fte	Totaal in fte	Inhuur aandeel in fte
VTH bouwen (OD20 en OD40)	29,3	65,1	44,9%
VTH milieu (OD30 en OD50)	26,8	92,9	28,8%
Interne Dienstverlening en juridisch advies	17,5	78,2	22,3%
Totaal	73,5	236,2	31,1%

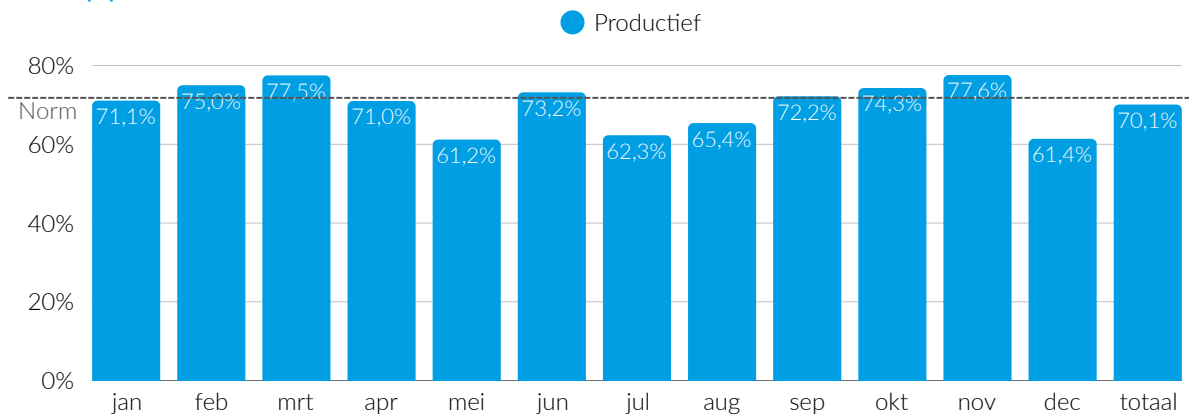
Opleidingsplannen

In het tweede kwartaal van 2024 bracht de ODRN in beeld welke opleidingen nodig zijn om medewerkers door te laten ontwikkelen voor de kwaliteitscriteria en te voldoen aan de robuustheid. Daar kwam een overzicht van benodigde opleidingen voor 2024 en 2025 uit voort. Voor een gedeelte is gekeken of er incompany opleidingen te regelen zijn. Ook is er in het tweede kwartaal tijd geïnvesteerd in het opzetten van nieuwe systemen voor medewerkers zoals OpenWave of het nieuwe AFAS-systeem.

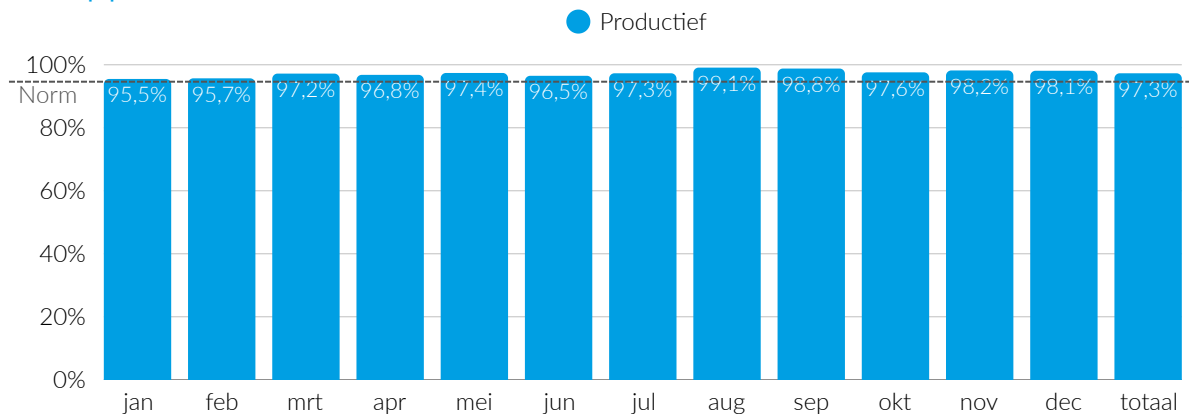
Productiviteit

De productiviteit over 2024 komt uit op 70,1% voor het eigen personeel, wat gelijk is aan de productiviteit in 2023. De productiviteit van 97,3% bij de inhuur ligt net iets hoger dan de 96,8% in 2023.

Verloop productiviteit vaste medewerkers

Verloop productiviteit inhuur

Herwaarderen functieschalen

Het beeld is dat ODRN onvoldoende concurrerend is, gezien de huidige arbeidsmarkt. Daar waar de condities van ODRN niet passend waren, zijn deze aangepast om een aantrekkelijke partij te blijven voor nieuwe en huidige medewerkers.

Arbeidsmarkt

Wegens krapte op de arbeidsmarkt zijn de vacatures zeer moeilijk in te vullen. Hoewel de markt aan het veranderen is, is dit nog steeds een knelpunt en risico ten aanzien van het behalen van de resultaten. De ODRN heeft daarom maatregelen getroffen. Een bijvoorbeeld hiervan is het opstarten van een nieuw traineeship vanaf oktober 2024. In totaal zijn er 6 trainees gestart.

8. Verplichte paragrafen

Algemeen

Het jaarverslag van ODRN moet minimaal de volgende paragrafen bevatten:¹

- Financiering;
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- Bedrijfsvoering;
- Openbaarheidsparagraaf in het kader van de Wet open overheid;
- Rechtmatigheid.

Het verslag over bedrijfsvoering is in een voorgaand hoofdstuk al gedaan. De overige paragrafen zijn hieronder terug te vinden.

Financiering

Deze paragraaf bevat de beleidsvoornemens over het risicobeheer van de financieringsportefeuille en geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte. De uitgangspunten zijn nader uiteengezet in het Treasurystatuut Omgevingsdienst Regio Nijmegen 2021. Dit statuut bepaalt dat elk jaar verslag wordt gedaan van de ontwikkelingen gedurende het jaar. Enkele aandachtspunten zijn:

- Het beleid van ODRN is om geen eigen financieringsportefeuille te hebben. De gelden die niet nodig zijn voor de exploitatie staan op de rekeningcourantrekening bij de Bank van Nederlandse Gemeenten (BNG) en het Rijk (schatkistbankieren).
- De financiering van activiteiten van ODRN wordt gedaan met eigen middelen. Er is

geen vreemd geld aangetrokken en de kasgeldlimiet is in 2024 niet overschreden.

- De rente-risiconorm is vanwege het ontbreken van leningen niet van toepassing. In de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing staan alle risico's en worden deze toegelicht.
- Volgens de BBV-voorschriften mag alleen met werkelijke rente worden gerekend. Het rentepercentage in de jaarrekening bedraagt 0%.
- Voor het bepalen van het uurtarief wordt een extracomptabele kostentoerekening gehanteerd. Hierbij worden naast de directe kosten, de overheadkosten en de rente van de inzet van vreemd vermogen, ook reserves en voorzieningen voor de financiering van de activa die in gebruik zijn betrokken.

Het renteresultaat over 2024 bedraagt € 237.663 positief.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf bevat de volgende onderwerpen:

- de weerstandscapaciteit;
- een inventarisatie van de risico's;
- het beleid voor de weerstandscapaciteit en de risico's.

Weerstandscapaciteit

Met weerstandscapaciteit worden de middelen en de mogelijkheden waarover we beschikken of kunnen beschikken om niet-begrote kosten te dekken bedoeld.

Een batig saldo kan toegevoegd aan de reserves tot een maximum dat nodig is conform het door het algemeen bestuur bepaalde weerstandsvermogen. Dit maximum is met AB- besluit van 30 september 2021 vastgesteld op 5% van onze begrote baten.

¹ Dit is conform artikel 9 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Het BBV schrijft ook de paragrafen lokale heffingen, onderhoud kapitaalgoederen, verbonden partijen en grondbeleid voor. Deze zijn niet van toepassing voor de ODRN.

Voor 2024 gaat het om € 1.547.842 (€ 30.955.846 * 5%).

De risico's worden in beginsel afgedekt met de weerstandscapaciteit. Risico's die deze capaciteit overschrijden moeten met weerstandscapaciteit van deelnemers afgedekt te worden.

Inventarisatie van risico's

In de bijlage Risicobeheersing staat een tabel met een risico-inventarisatie. Dit geeft een overzicht van de risico's, met vermelding of het risico financieel [1] of niet-financieel [2] is. Vervolgens geeft de inventarisatie aan wat de gevolgen zijn als het risico zich voordoet en gaat het in op de te nemen beheersmaatregel. Het totaal van de risico's is in 2024 € 1.097.500 (2023: € 1.056.500).

De inventarisatie is geactualiseerd. In de tabel onderaan deze pagina staat een samenvatting.

Het totale risicobedrag is met € 41.000 verhoogd.

De risico's blijven nagenoeg gelijk aan 2023. Het risico op prijsstijgingen wordt naar boven bijgesteld vanwege de Cao-onderhandelingen welke nog niet bekend zijn.

Risico inventarisatie

Risico	2023	2024
Inflatie	225.000	246.500
Achterblijvende omzet	526.500	487.500
Begrotingsrisico	10.000	10.000
Uitval automatisering	20.000	53.500
Ziekteverzuim	75.000	50.000
Wet Deregulering beoordeling arbeidsrelatie	25.000	50.000
Krapte op de arbeidsmarkt	175.000	200.000
Totaal	1.056.500	1.097.500

Ook wordt het risico op uitval van automatisering verhoogd vanwege improductiviteit bij het uitvallen van de systemen.

Weerstandsratio

De weerstandsratio geeft de verhouding weer tussen de weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie. Het gaat om een momentopname. Risico's veranderen immers voortdurend. Het totaal van de risico's voor 2024 bedraagt € 1.097.500. Omdat niet alle risico's zich gelijk zullen voordoen, wordt een dempingsfactor van 0,6 toegepast. Dit geeft een benodigd weerstandscapaciteit van € 658.500. De weerstandscapaciteit bestaat uit vrij besteedbare reserves, eind 2024: € 556.134.

De weerstandsratio ultimo 2024 bedraagt $(€ 556.134 / € 658.500) = 0,84$. Volgens de waarderingstabel, die is opgenomen in de nota 'risico's en weerstandscapaciteit', is dit matig.

Kengetallen

Deze paragraaf geeft inzicht in een aantal kengetallen die een indicatie geven van de financiële uitgangspositie.

Netto-schuldquote en netto-schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen. Een laag percentage is gunstig. Zoals in de tabel te zien, is de netto- schuldquote van ODRN ruim voldoende.

Omschrijving	2023	2024
A Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)		
B Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	3.445.280	4.290.209
C Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	1.132.232	431.999
D Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e en f)		
E Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	3.014.090	4.750.811
F Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	864.450	252.674
G Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	1.073.171	617.817
H Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (excl. mutaties reserves))	26.570.941	29.230.922

De netto schuldquote = (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%

-1,41%

-3,08%

Rechtmatigheid

Sinds dit verslagjaar legt het Dagelijks Bestuur verantwoording af over rechtmatigheid via de rechtmatigheidsverantwoording. Indien van toepassing, licht het hoofdstuk Bedrijfsvoering alle individuele afwijkingen toe, voor zover deze groter zijn dan de rapportagegrens van € 50.000. Er zijn bij de controle geen

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin ODRN in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen.

Het eigen vermogen, gedeeld door het totaal van de passiva is ultimo 2024:

€ 556.134/€ 6.104.392 = 9,1% (2023: 3,7%)

Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van ODRN. Met een ratio van 9,1% scoort ODRN nog steeds onvoldoende.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is niet van toepassing, omdat er binnen ODRN geen structurele exploitatieruimte aanwezig is.

afwijkingen aangetroffen die de rapportagegrens overschrijden.

M&O Beleid

In 2024 zijn er geen rechtmatigheidsfouten met een materieel gevolg gevonden. Dit betekent dat er geen materiële afwijkingen zijn op de drie rechtmatigheidscriteria.

Verplichte paragrafen

Een toelichting op afwijkingen is dus niet nodig. Eén criterium wordt echter toch toegelicht, te weten het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (hierna M&O-criterium).

Er is een landelijke trend te zien dat het steeds belangrijker wordt om het M&O-criterium te toetsen en hierover te rapporteren. De urgentie hiervan wordt veroorzaakt door voorbeelden waarin middelen niet altijd op de juiste manier worden gebruikt.

Bij een omgevingsdienst is het M&O-criterium nog belangrijker, omdat de omzet voornamelijk wordt gevoed vanuit uren. Dit maakt het essentieel dat de urenregistratie juist en volledig is.

ODRN vindt het belangrijk om een integere en betrouwbare organisatie te zijn. Dit maakt dat er meerdere controles worden uitgevoerd op onze uren.

Deze controles zijn ingevoerd om ervoor te zorgen dat de urenregistratie juist en volledig is. Om het risico op misbruik en oneigenlijk gebruik te mitigeren worden de volgende controles uitgevoerd:

- Er worden controles uitgevoerd op zaakniveau. Hierbij wordt gecontroleerd of er diensten tegenover de geschreven uren staan.
- Er worden controles uitgevoerd met de formule: $\text{jobtime} = \text{shoptime} = \text{paytime}$.
- De beheersmaatregelen uit het door het bestuur vastgestelde M&O-beleid worden getoetst.
- Bij factuurcontroles wordt getoetst of de prestatie is geleverd, zowel voorafgaand aan het betalen van een factuur als achteraf middels de verbijzonderde interne controle.
- Kengetallen op productniveau worden geconfronteerd met de werkelijke uren op opdrachtniveau en grote afwijkingen worden toegelicht.

- In de Marap worden de afwijkingen gerapporteerd aan de opdrachtgevers.

Zelfs na het uitvoeren van deze controles blijft er een restrisico over. ODRN doen er alles aan om dit risico te beperken en blijft voortdurend streven naar verbetering van de processen en systemen.

JAAARREKENING

Omgevingsdienst
Regio Nijmegen

9. Financiële verantwoording

Omgevingsdienst
Regio Nijmegen

Samenvatting financiële verantwoording

In onderstaande beschrijvingen worden een aantal opvallende verschillen tussen de begroting en de realiteit onder de aandacht gebracht. Per verschil wordt een beknopte toelichting gegeven. Verderop in de jaarrekening staat een gedetailleerde onderbouwing van deze verschillen.

Realisatie werkplannen

In 2024 is de realisatie van de baten € 29,2 miljoen. De begrote cijfers worden niet gehaald en dat heeft deels te maken met personeelstekorten, maar ook door het later of niet starten van begrote projecten. Dit brengt risico's met zich mee, omdat de begroting wel uitgaat van de begrote opbrengsten. Uiteindelijk is 7% van de werkplannen niet gerealiseerd.

Resultaat

Het jaar 2024 is afgesloten met een positief saldo van € 352.639 (1,1% van de begrote baten).

Het resultaat is positiever dan voorspeld in 2024. Door enkele verkeerde aannames tijdens tussentijdse rapportages en een inrichtingsfout in de systeem, zijn de lasten met € 900.000 te hoog ingeschat. Op basis van de tussentijdse cijfers is er een taskforce opgezet, waardoor de omzet naar boven kon worden bijgesteld. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in € 850.000 aan extra opbrengsten.

Inhuur

De inhuur bleef ook in 2024 hoog. Waar in januari 2024 nog 70,3 fte aan ingehuurd personeel in dienst was, is dit eind 2024 afgesloten met 73,9 fte in december. Het aandeel was het hoogst op de afdelingen Toezicht en handhaving BRIKS en Vergunningverlening BRIKS. Omdat er na

1 januari 2025 minder BRIKS-taken zouden zijn, is er soms eerder gekozen voor om personeel in te huren. Eind 2024 zijn er actief mensen geworven om het inhuurpercentage in de toekomst naar beneden te krijgen.

Eigen vermogen en weerstandscapaciteit

Aan het Algemeen Bestuur wordt voorgelegd om het positieve saldo van € 352.639 aan de algemene reserves toe te voegen. Als het bestuur daarmee instemt, bedraagt deze reserve eind 2024 € 556.134. Dat is, ten opzichte van het balanstotaal en risico's, een te laag bedrag.

Een deel van de risico's zijn niet met de reserves af te dekken en de deelnemers zullen worden gevraagd om hier rekening mee te houden bij de bepaling van hun weerstandscapaciteit.

Projectkosten ontvlechting BRIKS en Friciekosten inhuur BRIKS

ODRN heeft in 2024 een overeenkomst met de gemeente Nijmegen gesloten over een bijdrage voor de projectkosten voor de ontvlechting BRIKS en de frictiekosten voor inhuur op de afdelingen Toezicht en handhaving BRIKS en Vergunningverlening BRIKS. Onder de bijdrage van € 0,6 miljoen valt € 0,2 miljoen voor het tijdelijk inhuren van medewerkers die het verloop van personeel in 2024 moest opvangen. De overige opbrengsten zorgden ervoor dat de kosten die ODRN moest maken voor juridische vraagstukken en projectbegeleiding binnen de organisatie waren gedekt.

Algemene grondslagen

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door het Algemeen Bestuur op 19 december 2024 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld. De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van ODRN.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Waardering van passiva en activa alsmede de bepaling van het resultaat vinden in principe plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde, tenzij in deze grondslagen anders is vermeld.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Baten en lasten worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidsgelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten verantwoord in het jaar dat uitbetaling plaats vindt. Voor arbeidskosten

gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt dan ook geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. Tenzij anders vermeld zijn alle bedragen in de jaarrekening afgerond op hele euro's.

Algemene grondslagen voor de rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
 - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 29 augustus 2024 door het Algemeen Bestuur is vastgesteld;
 - Voor het begrotingscriterium is het uitgangspunt dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd. Afwijkingen worden als acceptabel aangemerkt als de overschrijding past binnen het bestaande beleid van het Algemeen Bestuur, toereikend is toegelicht in o.a. de paragraaf begrotingsrechtmatigheid in de jaarrekening en niet via een eerder besluit geautoriseerd had kunnen worden. Als de begroting niet tijdig is aangepast bij overschrijding van lasten en investeringskredieten en/of lagere of hogere baten dan begroot dan wordt dit formeel als onrechtmatig wordt beschouwd. Deze worden als rechtmatig aangemerkt als

- deze toereikend zijn toegelicht in bestuursrapportages of jaarrekening.
- Ten aanzien van het M&O criterium is de nota M&O beleid van ODRN leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
 - De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV alsmede de eigen financiële verordening 2024. Dit betekent dat:
 - Een verantwoordingsgrens van 3% van de totale lasten van ODRN, inclusief de dotaties aan de reserves (zijnde) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
 - Een rapporteringstolerantie van € 50.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in het hoofdstuk Bedrijfsvoering worden opgenomen, indien van toepassing.

De waarderingsgrondslagen per balansonderdeel

Materiële vaste activa

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa onafhankelijk van het resultaat van het

boekjaar worden in aanmerking genomen. Indien een vast actief buiten gebruik is gesteld, heeft op het moment van buitengebruikstelling een afwaardering van de boekwaarde plaatsgevonden naar de lagere restwaarde. Over de gedane investeringen gedurende het boekjaar wordt er gerekend met een afschrijving van een half jaar en 0% rente. Over de eerdere investeringen is er met een heel jaar rente en afschrijving gerekend.

De volgende afschrijvingstermijnen zijn van toepassing:

Inrichting	10 jaar
ICT: applicaties	5 jaar
ICT: pc's e.d.	3 jaar

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien er sprake is van verwachte oninbaarheid, is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn tegen de nominale waarde opgenomen.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien er sprake is van verwachte oninbaarheid, is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Eigen vermogen

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van het algemeen bestuur. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en

bestemmingsreserves. Zodra het algemeen bestuur aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd. Mutaties in reserves zijn enkel mogelijk op basis van een besluit van het algemeen bestuur genomen voor het einde van het betreffende begrotingsjaar. De reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van ODRN. Om die reden kunnen voorzieningen naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Voorzieningen worden gewaardeerd op de het nominale bedrag van de betrokken verplichting. Voorzieningen worden gevormd indien er sprake is van:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendungen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Voor het bepalen van het 'jaarlijks vergelijkbaar volume' is een tijdsperiode van vier jaar gehanteerd.

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan.

Vaste schulden, met een rentetypische looptijd langer dan één jaar

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Staat van baten en lasten

Dit hoofdstuk geeft een uitsplitsing van en een toelichting op de verschillende posten van baten en lasten over 2024 weer. Er wordt ingegaan op de baten en lasten uitgesplitst naar de verschillende taakvelden en programma's van de dienstverlening en vervolgens uitgesplitst naar soorten van baten en lasten.

Staat van baten en lasten – programma- indeling

In het volgende overzicht staat de indeling uitgesplitst in taakveld en programma.

Omschrijving	Begroting		Realisatie	
	Lasten 2024	Baten 2024	Lasten 2024	Baten 2024
7.4 milieubeheer				
Vergunning behandelen	4.555.755	6.169.058	4.185.907	5.728.581
Toezicht en handhaven	2.661.866	3.604.497	2.832.833	3.876.846
Advies en projecten	5.418.124	7.336.812	4.637.925	6.347.187
Totaal milieubeheer	12.635.745	17.110.366	11.656.665	15.952.614
8.3 bouwen & wonen				
Vergunning behandelen	4.826.767	6.536.042	4.867.019	6.660.711
Toezicht en handhaven	3.311.236	4.483.824	3.055.528	4.181.612
Advies en projecten	2.086.672	2.825.613	1.779.988	2.435.985
Totaal bouwen	10.224.675	13.845.479	9.702.535	13.278.308
Overhead	8.095.426		7.519.082	
Totaal lasten en baten	30.955.846	30.955.845	28.878.283	29.230.922
Resultaat positief		0		352.639

De baten over 2024 bestaan voor € 16,0 miljoen (55%) uit milieutaken en voor € 13,3 miljoen (45%) uit bouwtaken. De post voor milieubeheer is ten opzichte van 2023 met € 0,6 miljoen (+5%) gestegen en de post voor bouwtaken is met € 1,9 miljoen (+17%) gestegen. Daarmee is in 2024 de dienstverlening relatief meer toegenomen in bouwtaken dan in milieubeheer.

De gerealiseerde baten van € 29,2 miljoen blijven € 1,7 miljoen achter op de begrootte

baten van € 30,9 miljoen. De milieutaken lopen € 1,1 miljoen achter, met name bij de projecten op milieugebied. Ook bij de bouwtaken blijven de baten achter met € 0,6 miljoen. Ook hier is het grootste deel de projecten.

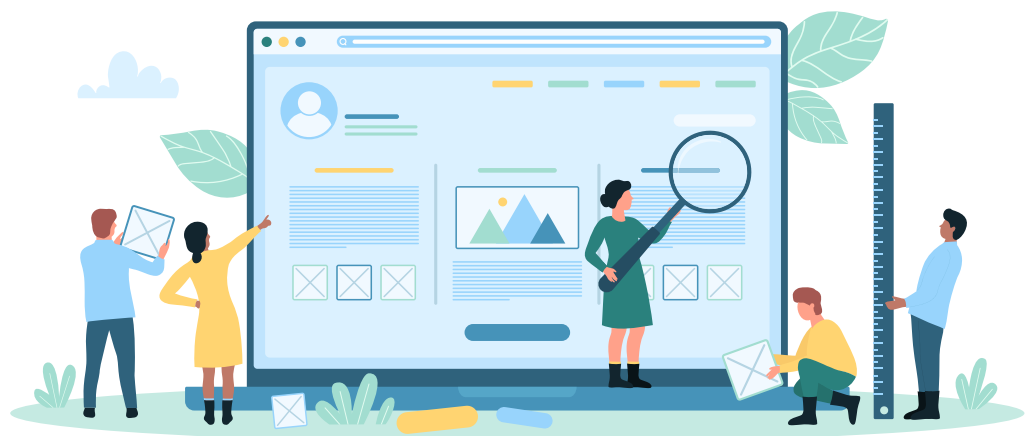
ODRN realiseert een positief resultaat van € 0,4 miljoen. Dit wordt in de volgende paragrafen toegelicht.

Specificatie van de overhead

In de onderstaande tabel is een specificatie van de overhead kosten van 2024 opgenomen.

Omschrijving	Begroting 2024	Rekening 2024
Salariskosten management en staf	3.929.053	3.538.759
Overige personele kosten	395.594	425.252
Opleidingskosten	367.000	364.400
Huisvestingslasten	856.268	866.455
ICT en informatiebeheer	1.653.929	1.617.147
Kapitaallasten	150.000	106.723
Overige materiële kosten	335.831	288.233
Bijdrage regionaal stelsel	407.751	312.112
Totaal overhead	8.095.426	7.519.082
Totaal lasten	30.955.846	28.878.283
Overhead als percentage van de totale lasten	26,2%	26,0%

De realisatie van € 7,5 miljoen overhead is € 0,6 miljoen lager dan de begrootte € 8,1 miljoen. De gerealiseerde overhead als percentage van de lasten is met 26,0% nagenoeg gelijk aan het begrote percentage van 26,2%. Omdat de totale lasten bijna evenredig lager zijn uitgekomen, is er een afwijking van maar 0,2% uit.

Staat van baten en lasten – categoriale indeling

De volgende staat van baten en lasten gaat uit van verschillende categorieën van baten en lasten. Deze staat geeft zicht op de werkelijke cijfers en de begrotingscijfers over 2024. Voor de verschillenanalyse wordt uitgegaan van de begroting en de werkelijke resultaten over 2024.

Omschrijving	Begroting	Werkelijk	Verschil
Lasten	2024		
Salarissen en sociale lasten	18.349.631	14.417.538	3.932.093
Overige personele kosten	395.594	425.252	-29.658
Opleidingskosten	367.000	364.400	2.600
Inhuur	6.986.850	9.012.027	-2.025.177
Materiële kosten t.b.v. opdrachtgevers	267.993	281.568	-13.575
Huisvestingslasten	856.268	866.455	-10.187
ICT en informatiebeheer	1.653.929	1.617.147	36.782
Kapitaallasten	150.000	106.723	43.277
Overige materiële kosten	335.831	288.233	47.597
Bijdrage regionaal stelsel	407.751	312.112	95.639
Projecten ODRN	800.000	746.774	53.226
Projectkosten ontvlechting BRIKS	385.000	440.053	-55.053
Totaal lasten	30.955.846	28.878.283	2.077.563
Baten			
Deelnemersbijdragen	27.089.721	25.763.295	1.326.425
Baten bovenregionale taken	2.360.629	1.686.034	674.595
Subsidies en overige	820.496	958.930	-138.434
Bijdrage projectkosten ontvlechting BRIKS	385.000	385.000	0
Bijdrage frictie inhuur BRIKS	200.000	200.000	0
Rentebaten	100.000	237.663	-137.663
Totaal baten	30.955.846	29.230.922	1.724.923
Resultaat 2024, verschil tussen baten en lasten		352.639	

Toelichting op verschillen

Salarissen en sociale lasten

De salariskosten vallen € 3,9 miljoen lager uit dan in de begroting. In 2024 is gebleken dat het aantrekken van personeel niet altijd mogelijk was. Hierdoor is er een stijging van de inhuur van personeel te zien. De salariskosten zijn in 2024 nog wel aangepast vanwege verhogingen van de salarissen in de CAO met 4,75% per januari 2024 en 1,25% per oktober 2024.

Overige personele kosten

De overige personele kosten hebben een kleine afwijking ten opzichte van de begrote kosten. De post reiskosten was met name een grote post.

Opleidingskosten

2% van de begrote salarissen en sociale lasten zijn voor opleidingskosten begroot. In 2024 zijn de trainees ook voor een deel uit het opleidingsbudget gefinancierd.

Inhuur

In de onderstaande tabel is de verhouding tussen inhuur en de kosten van salarissen en sociale lasten te zien.

Het begrootte aandeel inhuur is 27%. De realisatie in 2024 is uiteindelijk 38%. Het hoge aandeel inhuur hangt gedeeltelijk samen met krapte op de arbeidsmarkt. Hierdoor is onvoldoende personeel binnengehaald. Daarnaast kon er, door het terugnemen van de BRIKS-taken door de gemeente Nijmegen, pas eind 2024 gewerkt worden aan het terugdringen van de inhuur van personeel.

De bouwafdelingen hebben dan ook een groter aandeel inhuur (45%) dan de milieufdelingen (29%). Ook dit is een gevolg van de ontvlechting van de BRIKS-taken.

Omschrijving	Begroting 2024	Rekening 2024
Salariskosten	18.349.631	14.417.538
Overige personele kosten	395.594	425.252
Inhuur	6.986.850	9.012.027
Totaal	25.732.075	23.854.817
Aandeel inhuur van totaal	27%	38%

Materiële kosten voor opdrachtgevers

Dit betreft diverse materiële kosten die doorbelast worden aan de opdrachtgevers. Het gaat bijvoorbeeld om de inkoop van specialistische adviezen over onder andere milieueffectrapportages en asbestonderzoeken. De kosten komen nagenoeg gelijk uit met de begrote kosten.

Huisvestingslasten

De kosten komen bijna gelijk uit ten opzichte van de kosten in de begroting. Onder deze post is de huur van het pand en de bijbehorende facilitaire kosten opgenomen.

Kapitaallasten

De post kapitaallasten bestaat uit afschrijvingskosten in 2024. In 2024 zijn er geen investeringen gedaan, waardoor de kapitaallasten iets lager uitkomen dan begroot.

	Begroting 2024	Realisatie 2024	Verschil
Controle kosten accountant	59.452	43.215	16.237
Autokosten	49.881	47.057	2.824
Parkeerkosten	48.991	46.800	2.191
Advieskosten	44.040	65.630	-21.590
Verzekeringen	31.145	34.370	-3.225
Communicatiekosten	23.872	9.243	14.629
Overig < € 20.000	78.450	41.918	36.532
Totaal overhead	335.831	288.233	47.598

Bijdrage regionaal stelsel

Het voordeel op deze post bedraagt € 0,1 miljoen, doordat diverse stelseltaken lager uitvallen dan begroot. In de begroting was een bedrag opgenomen voor geluidsmetingen, maar deze zijn niet ingezet in 2024. Dit betrof een post van € 29.700. Tenslotte zijn er diverse overige afrekeningen die lager uitvallen.

ICT en informatiebeheer

Dit betreft diverse kosten op het gebied van ICT en informatiebeheer. De kosten komen in 2024 lager uit dan begroot, met name doordat de uitgaven lager waren op het gebied van Documentatie informatievoorziening (€ 0,1 miljoen).

Overige materiële kosten

De overige materiële kosten bestaan uit diverse uitgaven. Op basis van de eerdere prognoses is er met enkele budgetten voorzichtig omgegaan en blijven de uitgaven achter op de begroting.

Projectkosten ODRN

Dit betreft een aantal interne projecten die in 2024 waren gepland. De kosten hingen samen met de implementatie van verschillende ICT-systemen en de invoering van de omgevingswet. Deze kosten zijn eenmalig begroot en zijn binnen de begroting gebleven.

Projectkosten ontvlechting BRIKS

Op basis van een afspraak met de gemeente Nijmegen was € 4 ton begroot voor de bijkomende kosten in de organisatie, als gevolg van de ontvlechting van de BRIKS-taken. Dit budget kent een overschrijding, doordat de personeelsgesprekken niet waren begroot.

Deelnemersbijdragen

De in 2024 gerealiseerde bijdragen van 25,8 miljoen blijven achter op de begroting. De werkplannen geven een actueler inzicht in de productieafspraken en zijn daarom relevanter dan de begroting. In onderstaande tabel is daarom per deelnemer de gerealiseerde bijdrage versus de werkplannen te zien.

De werkafspraken zijn gemaakt voor in totaal 27,3 miljoen. Met een realisatie van 25,8 miljoen lopen de resultaten achter met € 1,5 miljoen (6%). De opvallende uitschieters zijn de gemeente Beuningen (-22%), de gemeente Druten (-11%) en de gemeente Nijmegen (-10%).

Bij de gemeente Beuningen blijft het werk op de bouwtaken achter en bij de gemeente Druten blijven de milieutaken juist achter. Bij de gemeente Nijmegen bleven de bouwtaken en de projecten achter. Grote projecten voor bijvoorbeeld de omgevingstafel en de bodemtaken bleven ver achter ten opzichte van de werkplannen.

Overzicht deelnemersbijdragen

Deelnemer	Werkplan 2024	Realisatie 2024	Verschil	% werkplan gerealiseerd
Gemeente Berg en Dal	2.799.350	2.818.923	19.573	101%
Gemeente Beuningen	2.437.226	1.902.115	-535.111	78%
Gemeente Druten	685.107	612.802	-72.304	89%
Provincie Gelderland	8.656.153	8.868.979	212.825	102%
Gemeente Heumen	1.064.326	993.361	-70.965	93%
Gemeente Nijmegen	10.596.480	9.579.099	-1.017.381	90%
Gemeente Wijchen	1.080.749	988.016	-92.733	91%
Totaal deelnemers	27.319.391	25.763.295	-1.556.096	94%

Baten bovenregionale taken

Dit gaat om incidentele projecten die ODRN voor andere omgevingsdiensten en de provincie Overijssel uitvoeren. In de volgende tabel staat hier een uitsplitsing van:

Opdrachtgever	Werkplan 2024	Realisatie 2024	Vershil	% werkplan gerealiseerd
Provincie Overijssel	1.326.493	961.196	-365.297	72%
ODRA	417.556	374.401	-43.155	90%
ODV	152.562	152.819	257	100%
ODA	126.447	108.880	-17.566	86%
ODDV	65.027	58.659	-6.367	90%
ODR	34.489	13.843	-20.646	40%
OD IJSSELLAND	20.295	4.465	-15.830	22%
OD TWENTE	13.530	8.456	-5.074	63%
GEMEENTE ARNHEM	6.500	3.315	-3.185	51%
Bovenregionaal	2.162.899	1.686.034	-476.863	78%

Er is een achterstand van € 0,5 miljoen op de werkplannen. Dat komt vooral door een lagere productie bij de provincie Overijssel (- € 0,4 miljoen). Er zijn vooral lagere baten bij vergunningverlening voor milieutaken, maar ook diverse projecten hebben onderschrijdingen.

Subsidies en overige opbrengsten

In de onderstaande tabel staat een uitsplitsing van de subsidies en de overige opbrengsten.

	Realisatie 2024
DCMR	98.441
ODNL	191.526
SPUK Interbestuurlijk programma VTH	340.655
SPUK Extra ondersteuning toezicht en handhaving energiebesparingsplicht	178.219
Gemeente Nijmegen, projectkosten BRIKS	385.000
Gemeente Nijmegen, frictie inhuur BRIKS	200.000
Provincie Gelderland, detachering	61.080
Attero	30.500
IRVN Nijmegen	29.325
Parenco	18.000
ODRA, detachering	8.000
Wageningen Universiteit	1.962
Skyscapers	642
ODRA, jong ODRN	580
Overhead als percentage van de totale lasten	1.543.930

Voor de inzet van de subsidies afkomstig van DCMR en ODNL zijn er afspraken gemaakt. De onderstaande tabel laat de in 2024 beschikte en bestede bedragen zien.

De subsidie van DCMR is geheel besteed in 2024. De beschikking van ODNL loopt door in 2025. Wat in 2024 niet is besteed, mag worden ingezet in 2025.

Subsidieverstrekker	Beschikking	Besteed in 2024	Beschikt minus besteed in 2024
DCMR	97.701	98.441	-740
ODNL	326.960	191.526	135.434

Financiële verantwoording

Balans

Activa	bedragen in euro's	
	ultimo 2023	ultimo 2024
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa		
Investerings met een economisch nut	589.814	483.091
TOTAAL VASTE ACTIVA	589.814	483.091
VLOTTENDE ACTIVA		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd <1 jaar		
- Vorderingen op openbare lichamen	1.424.251	776.123
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist	1.589.839	3.974.688
- Overige vorderingen		
Liquide middelen	864.450	252.674
Overlopende activa		
Nog te ontvangen bedragen	1.073.171	617.816
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	4.951.711	5.621.301
TOTAAL	5.541.525	6.104.392
Passiva		
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	104.177	203.495
Resultaat boekjaar	99.318	352.639
Totaal eigen vermogen	203.495	556.134
Voorzieningen		
Voorziening harmonisatietoelage	147.183	120.119
Voorziening verlof stuwmeren	613.335	705.931
Totaal voorzieningen	760.517	826.050
TOTAAL VASTE PASSIVA	964.013	1.382.184
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd van <1 jaar		
- Schulden aan openbare lichamen	1.132.545	1.641.227
- Overige schulden	2.312.735	2.648.982
Overlopende passiva		
- Verplichtingen	1.132.232	431.999
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	4.577.513	4.722.208
TOTAAL	5.541.525	6.104.392

Toelichting op balans

Vaste activa

Materiële vaste activa

In het volgende overzicht staat het verloop van de materiële vaste activa in het boekjaar.

Investerings met economisch nut	Boekwaarde 12/31/2023	Afschrijvingen	Boekwaarde 12/31/2024
Inrichting	583.048	103.483	479.565
ICT Pc's e.d.	6.766	3.240	3.526
Totaal	589.814	106.723	483.091

Er zijn in 2024 geen investeringen gedaan in nieuwe materiële vaste activa.

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd van < 1 jaar

Vorderingen op openbare lichamen

Dit gaat om het debiteurensaldo per ultimo 2024:

Afrekeningen deelnemers	410.265
Afrekeningen andere omgevingsdiensten	234.654
DCMR en ODNL	124.819
Overige	6.385
Totaal	776.123

De afrekening deelnemers van bijna € 0,4 miljoen betreft vooral de provincie Gelderland. Door diverse extra werkzaamheden waren de in 2024 afgerekende voorschotten te laag.

Uitzettingen in 's Rijks schatkist

Met ingang van januari 2014 is ODRN verplicht te 'schatkistbankieren'. Dit houdt in dat alles boven € 1.000.000 op de rekeningcourant bij de BNG afgestort moet worden bij het Rijk. Die gebruikt dit als eigen financieringsmiddel. Al er behoefte aan is, kan er over dit tegoed beschikt worden. Eind 2024 bedroeg het saldo bij in de schatkist € 3.974.688.

Omschrijving	kwartaal 1	kwartaal 2	kwartaal 3	kwartaal 4
Drempelbedrag	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	508.532	463.248	395.066	396.928
Ruimte onder het drempel bedrag	491.468	536.752	604.934	603.072
Overschrijding	0	0	0	0

Liquide middelen

Eind 2024 bedroeg het saldo bij de BNG € 252.674.

Overlopende activa

Nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen

Deze post bestaat uit:

Vooruitbetaalde huur en servicekosten	524.253
Rentebaten Q4 2024	55.235
Afrekening stelselkosten	28.618
Overige posten	9.712
Totaal	617.817

De huur en servicekosten over 2025 zijn al in 2024 afgerekend. Dit wordt eind 2024 verantwoord als vooruitbetaalde post. Verder leiden de afrekeningen van stelselbijdragen tot diverse terug te ontvangen bedragen. De rentebaten van Q4 2024 hebben ten slotte betrekking op een bedrag die begin 2025 is ontvangen.

Vaste passiva**Eigen vermogen**

Het eigen vermogen bestaat uit het saldo van de reserves van € 203.495 plus het gerealiseerde en nog te bestemmen resultaat over 2024 van € 352.639. In de volgende tabellen staat hier een overzicht van.

Overige reserves

Het gerealiseerde resultaat over 2023 van € 99.318 is door het Algemeen Bestuur bestemd bij vaststelling van de rekening 2023. Het Algemeen Bestuur heeft besloten dit resultaat ten laste van de algemene reserves te brengen. Het Algemeen Bestuur dient het gerealiseerde resultaat over 2024 nog te bestemmen.

in €	Saldo 31 december 2023	Resultaat- bestemming 2023	Saldo 31 december 2024
Algemene reserves	104.177	99.318	203.495
Resultaat 2023	99.318	-99.318	-
Totaal reserves	203.495	-	203.495

Voorzieningen

Het Dagelijks Bestuur heeft op 4 september 2014 besloten tot de instelling van een tweetal voorzieningen. Dit was noodzakelijk, omdat de provincie Gelderland de verplichtingen aan ODRN, voortkomend uit het Gelders Sociaal Plan (GSP), heeft afgekocht. Het gaat om de afkoop van:

- Harmonisatietoelage: het verschil tussen werkelijk brutosalaris bij de provincie en het salaris volgens het functiehuis bij ODRN tijdens het dienstverband van de medewerker.
- Verlofstuwmeer: verlofsaldi per 1 april 2013 maal het per medewerker betreffende uurtarief.

De werkelijke kosten worden onttrokken aan de voorzieningen van de harmonisatietoelage en verlofstuwmeer. Deze komen ten gunste van de exploitatie, waarmee deze kosten budgettair neutraal zijn.

Vanaf 2022 wordt er ook een voorziening voor verlofsparen en bovenwettelijk verlof gevormd. Het saldo uren verlofsparen en bovenwettelijk verlof wordt per 31 december voor 100% voorzien.

Gerealiseerd resultaat per 31-12-2023	99.318
Bestemd ten laste van de algemene reserve	-99.318
Gerealiseerd resultaat 2024	352.639
Nog te bestemmen resultaat 2024	352.639

Mutatieoverzicht voorzieningen

	harmonisatie toelage	verlof stuwmeer	bovenwettelijk verlofsparen	totaal
saldo per 31-12-2023	147.183	28.552	584.783	760.517
bij: toevoegingen			107.426	107.426
af: onttrekkingen	27.064	14.830		41.895
saldo per 31-12-2024	120.119	13.722	692.209	826.050

De werkelijke kosten worden onttrokken aan de voorzieningen harmonisatietoelage en verlofstuwmeer. Deze worden ten gunste gebracht van de exploitatie, waardoor deze kosten budgettair neutraal zijn.

Het saldo verlofsparen en bovenwettelijk verlof is in 2024 met € 104.616 toegenomen. De stijging is een gevolg van een toename van het aantal verlofuren met 1.195 en een stijging van het gemiddelde uurloon met 8%. De stijging in verlofuren komt vooral doordat medewerkers hun verlof niet volledig hebben opgenomen. De toename is ook deels te verklaren door de uitbreiding van het aantal bovenwettelijke vakantiedagen naar 8 dagen (57,6 uur) in de CAO 2024-2025. Een klein deel van de toename komt door een uitbreiding van het aantal fte.

Vlottende passiva

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd <1 jaar*Schulden aan openbare lichamen*

Deze post bestaat uit:

Loonheffing december 2024	998.219
Omzetbelasting Q4 2024	405.255
Pensioenpremie december 2024	200.850
Te verrekenen salaris en overige	36.903
Totaal	1.641.227

Overige schulden

Deze post bestaat uit

Afrekeningen deelnemers	1.216.638
Afrekening provincie Overijssel	377.310
Overige crediteuren	1.055.034
Totaal	2.648.982

Er moet in totaal ruim € 1,2 miljoen aan deelnemers worden terugbetaald. Dat heeft vooral te maken met het niet volledig realiseren van de werkplannen.

Overlopende passiva*Verplichtingen*

De verplichtingen bestaan uit de volgende bedragen:

Vooruitontvangen SPUK bijdragen	192.024
Nog te betalen kosten inhuur 2024	182.354
Afrekening stelselkosten	4.314
Diverse nog te betalen kosten 2024	35.946
Vooruitontvangen bijdragen provincie Gelderland	17.361
Totaal	431.999

Een aantal bedragen worden hierna toegelicht.

Vooruitontvangen SPUK bijdragen

ODRN krijgt vanaf 2022 twee specifieke uitkeringen (SPUK) van het Rijk. Ontvangen middelen die in 2022, 2023 en 2024 niet zijn ingezet, worden verantwoord op de balans als vooruit ontvangen. In de volgende tabel staat het verloop per uitkering:

	Vooruit ontvangen 31-12-2023	Ontvangen in 2024	Besteed in 2024	Vooruit ontvangen 31-12-2024
SPUK Extra ondersteuning toezicht en handhaving energiebesparingsplicht	190.056	179.973	178.219	191.810
SPUK Interbestuurlijk programma VTH	340.870		340.656	214
Totaal	530.926	179.973	518.875	192.024

De bestedingen van SPUK zijn verantwoord bij de baten uit subsidies en overige opbrengsten.

Vooruitontvangen bijdrage provincie Gelderland

In 2021 ontving de ODRN € 53.271 voor het project IPPC-bekendmakingen. Deze bijdragen zijn in 2022 en 2023 grotendeels besteed. Het resterende bedrag van het project IPPC van de provincie Gelderland van € 17.361 wordt in 2025 ingezet.

In de volgende tabel staat een overzicht van de mutaties in 2024:

	Saldo 31-12-2023	Besteed in 2024	Saldo 31-12-2024
IPPC Pr GLD	17.361		17.361

Overige onderwerpen

Deze paragraaf licht een aantal overige onderwerpen toe: niet in de balans opgenomen verplichtingen, vennootschapsbelasting, inzicht in artikel 28 en de bezoldiging van de topfunctionarissen en bestuurders van ODRN op basis van de Wet Normering Topinkomens.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

De gemeente Nijmegen verzorgt facilitaire en documentaire dienstverlening voor ODRN. Deze taken zijn beschreven in de Samenwerkingsovereenkomst ODRN – Gemeente Nijmegen 2024-2025. Deze overeenkomst gaat over de periode van 1 januari 2024 tot en met 31 december 2025. Voor de huur van het kantoorpand is er een separate huurovereenkomst met de gemeente Nijmegen. Deze overeenkomst loopt tot en met 31 december 2025.

De omvang van deze overeenkomsten zijn voor 2025 € 958.990 (facilitair € 320.884 documentaire dienstverlening € 64.000 en huur incl., servicekosten € 524.253).

De ICT-diensten zijn ondergebracht bij de iRvN, de regionale samenwerkingspartner op ICT-gebied voor de gemeenten in Het Rijk van Nijmegen. Voor 2025 is de bijdrage hiervoor € 1.083.413.

Voor de jaren 2025 tot en met 2027 is een overeenkomst gesloten met de gemeente Nijmegen vanwege de frictiekosten overhead rondom de ontvlechting van de BRIKS-taken eind 2024. In deze jaren ontvangt ODRN een vergoeding van € 2.150.000 (2025: € 780.000, 2026: € 733.000 en 2027: € 637.000).

Vennootschapsbelasting

Nagenoeg alle taken van ODRN zijn door wetgeving voorgeschreven. Deze overheidstaken zijn vrijgesteld van vennootschapsbelasting (VPB). De verrekening van de zeer geringe overige taken (bijvoorbeeld het geven een workshop) gebeurt tegen de kostprijs, waardoor er geen VPB verschuldigd is. In de financiële verordening is er opgenomen dat resultaten voor commerciële activiteiten terugbetaald worden aan de opdrachtgever.

Inzicht artikel 28

Er is geen sprake van een structurele toevoeging/ onttrekking van reserves en een post onvoorzien is in de begroting niet opgenomen.

Wet normering topinkomens

Op basis van de Wet normering topinkomens (Wnt) worden de bezoldiging aan topfunctionarissen gepubliceerd. Binnen ODRN gelden de volgende personen als

Naam	Functie	Periode in 2024
Dhr. H. Zoet (provincie Gelderland)	Voorzitter Algemeen en Dagelijks Bestuur	Heel 2024
Dhr. S. Versluijs (Beuningen)	Algemeen en Dagelijks Bestuur	Heel 2024
Dhr. R. Thoonen (Druten)	Algemeen Bestuur	Heel 2024
Dhr. N.P. Vergunst (Nijmegen)	Algemeen Bestuur	Heel 2024
Dhr. T. van Elferen (Nijmegen)	Algemeen en Dagelijks Bestuur	Heel 2024
Dhr. T. van Bronkhorst (Wijchen)	Algemeen Bestuur	Heel 2024
Dhr. A. ten Westeneind (Berg en Dal)	Algemeen Bestuur	Heel 2024
Dhr. V. Arts (Heumen)	Algemeen en Dagelijks Bestuur	Heel 2024

topfunctionaris: de directeur, de adjunct-directeur en de bestuursleden. ODRN kent geen toezichthouders (RvC/RvT) zoals in de Wnt is omschreven.

De bestuursleden van ODRN staan in de tabel op de vorige pagina. De bestuursleden ontvangen geen bezoldiging.

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling, inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt. De bezoldiging van de directie heeft in 2024 de Wnt-norm niet overschreden. Het voor ODRN toepasselijke bezoldigingsmaximum was in 2024 € 233.000. Het gaat om het algemeen bezoldigingsmaximum. De bezoldiging van de directie blijkt uit de volgende tabellen (zie ook de volgende pagina):

Gegevens 2024			
bedragen x € 1	S.P. Kuils		R.H. Kraan
Functiegegevens	Directeur		Adjunct directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01 tm 31/12		01/01 tm 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1		1
Dienstbetrekking?	ja		ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	139.627,10		110.277,65
Beloningen betaalbaar op termijn	20.324,64		16.887,96
<i>Subtotaal</i>	159.951,74		127.165,61
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000		233.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.		n.v.t.
Bezoldiging	159.951,74		127.165,61
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.		n.v.t.

Financiële verantwoording

Gegevens 2023		
bedragen x € 1	S.P. Kuils	R.H. Kraan
Functiegegevens	Directeur	Adjunct directeur
Aanvang en einde functie vervulling in 2023	01/01 tm 31/12	01/01 tm 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	119.269,64	100.441,39
Beloningen betaalbaar op termijn	17.864,28	15.684,60
Subtotaal	137.133,92	116.125,99
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000	233.000
Bezoldiging	137.133,92	116.125,99

Bijlagen

Omgevingsdienst
Regio Nijmegen

Bijlage 1 Sisa verantwoordingen

Regeling specifieke uitkering

Interbestuurlijk programma VTH

Sisa bijlage verantwoordingsinformatie op
grond van artikel 3 van de Regeling
informatieverstrekking sisa d.d. 30-1-2025.

Versterker	Uitkerings- code	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator
lenW	E93	Regeling specifieke uitkering Interbestuurlijk programma VTH			Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwo- rding (Ja/Nee)
					Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
					Indicator: E93/01	Indicator: E93/02	Indicator: E93/03
					€ 340.544	€ 599.674	Ja
					Naam activiteit	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)
					Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
					Indicator: E93/04	Indicator: E93/05	Indicator: E93/06
				1	IBP VTH AADV act. 1	€ 705	€ 949
				2	IBP VTH klankbordgroep informatiemanagers om input te geven aan pijler 3 act. 1	€ 655	€ 5.863
				3	IBP VTH Q Business Intelligence en Datakwaliteit act. 1	€ 907	€ 2.318
				4	IBP VTH Coördinatie SPUK aanvraag act. 1	€ 9.571	€ 22.897
				5	IBP VTH De datagedreven organisatie: in kaart brengen benodigdheden omslag datagedreven werken act. 1	€ 15.264	€ 15.264
				6	IBP VTH 2 Projecten gericht op nieuwe instrumenten en technieken: gedragsbeïnvloeding, drones, e-noses act. 1	€ 29.646	€29.646
				7	IBP VTH Aanleveren data act. 2	€ 0	€ 17.368
				8	IBP VTH Data aanleveren Pijler 1 "Robuuste OD en Financiering" en tweejaarlijks onderzoek (t.b.v. nulmeting) act. 2	€ 1.209	€ 1.209
				9	IBP VTH Data geletterdheid act. 3	€ 0	€ 487
				10	IBP VTH Kennisdelen via inhoudelijke landelijke thema- sessies met bedrijfsleven en uitvoering samen. Act. 3	€ 35.053	€ 35.637

Versterker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator
				11	IBP VTH Opzetten Traineeprogramma dat toepasbaar is binnen elke OD act. 3	€ 48.958	€ 51.585
				12	IBP VTH Traineeprogramma VV milieu act. 3	€ 0	€ 168.515
				13	IBP VTH Toetsingskader afval act. 3	€ 0	€ 1.800
				14	IBP VTH Bijdrage leveren aan implementatie LHS act. 5	€ 504	€ 7.802
				15	IBP VTH Uniforme indeling naar risico van zorgbedrijven (Seveso) act. 6	€ 151	€ 151
				16	IBP VTH Openbaar maken HH beschikkingen act. 7	€ 0	€ 681
				17	IBP VTH Bijdrage leveren actieve openbaarmaking van handhavingsbesluiten Wabo-inspecties act. 7	€ 2.737	€ 2.737
				18	IBP VTH AV-beleid opbouwen kennisinfrastructuur act. 9	€ 0	€ 2.822
				19	IBP VTH Inventarisatie (transitie)opgaven zoals CE en energie opnemen in regionale strategieën act. 9	€ 55.744	€ 60.706
				20	IBP VTH Implementeren regionaal VTH beleid act. 10	€ 89.039	€ 120.836
				21	IBP VTH Visitatie 2022/2023/2024 per OD act. 13	€ 35.609	€ 35.609
				22	IBP VTH Beheer kwaliteit ODRN	€ 14.792	€ 14.792

KGG	K21	Eenmalige specifieke uitkeringen ten behoeve van extra ondersteuning voor toezicht op en handhaving van de energiebesparingsplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Wordt voldaan aan het bepaalde in artikel 6, tweede lid van de Regeling (ja/nee)	Wordt voldaan aan het bepaalde in artikel 6, tweede lid van de Regeling (ja/nee)	Eindverantwoording (ja/nee)
			Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle D2	Aard controle R
			Indicator: K21/01	Indicator: K21/02	Indicator: K21/03	Indicator: K21/04	Indicator: K21/05
			€ 178.219	€ 320.714	Nee	Ja	Nee

Eenmalige specifieke uitkeringen ten behoeve van extra ondersteuning voor toezicht op en handhaving van de energiebesparingsplicht

Sisa bijlage verantwoordingsinformatie op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa d.d. 30-1-2025.

Bijlage 2 Rechtmatigheids- verantwoording

Verantwoordelijkheid het Dagelijks Bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium.

In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het Dagelijks Bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het Algemeen Bestuur vastgestelde kaders, zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het, door het Algemeen Bestuur op 29 augustus 2024 vastgestelde, normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag, omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het Dagelijks Bestuur bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten, inclusief toevoegingen aan de reserves, en is daarmee vastgesteld op € 866.348. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het Dagelijks Bestuur stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen lager is dan de daarvoor gestelde grens van € 866.348.

In het hoofdstuk Verplichte paragrafen is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het Algemeen Bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid voor zover noodzakelijk.

Bijlage 3
Accountantsverklaring

Bijlage 4 Specificatie omzet deelnemers

De volgende tabel geeft een specificatie van de omzet van onze deelnemers:

Domein	Vakgebied	BERG EN DAL	BEUNINGEN	DRUTEN	GELDERLAND	HEUMEN	NIJMEGEN	WIJCHEN	Eindtotaal
BRIKS	Juridische diensten	156.888	67.592		69.240	36.530	95.086		425.335
	Specialistisch Advies	160.714	151.911	5.518	128.152	40.291	440.137	4.824	931.547
	Toezicht & Handhaving	652.032	344.128	52.231	313.366	219.145	2.490.245	63.617	4.134.765
	Vergunningverlening	1.254.602	642.012	39.683	642.186	391.828	3.547.538	71.732	6.589.581
Milieu	Juridische diensten	23.848	9.410	27.873	290.205	12.337	13.529	721	377.922
	Specialistisch Advies	71.303	98.338	86.814	380.531	29.786	236.785	112.563	1.016.120
	Toezicht & Handhaving	312.515	323.994	227.014	865.550	172.110	1.291.759	399.515	3.592.457
	Vergunningverlening	97.033	97.784	130.070	4.231.122	41.904	357.360	262.124	5.217.397
Projecten		17.679	34.379	19.324	668.321	5.299	807.044	34.038	1.586.084
Maatwerk opdrachten		72.310	132.567	24.275	1.280.306	44.130	299.616	38.883	1.892.096
Eindtotaal		2.818.923	1.902.115	612.802	8.868.979	993.361	9.579.099	988.016	25.763.295

Bijlage 5 Onze producten in €'s

Deze bijlage geeft inzicht in de realisatie per product. In de volgende tabel is te zien dat de baten 2024 voor € 28,4 miljoen bestaan uit reguliere bedrijfsuitoefening.

	Gerealiseerde baten 2024
Deelnemersbijdragen	25.763.295
Baten bovenregionale taken	1.686.034
Subsidies en overige	958.930
Baten uit reguliere bedrijfsuitoefening	28.408.259
Bijdrage projectkosten ontvlechting BRIKS	385.000
Bijdrage frictie inhuur BRIKS	200.000
Rentebaten	237.663
Overige baten	822.663
Totale baten	29.230.922

De baten uit reguliere bedrijfsuitoefening bestaan uit € 23,3 miljoen omzet producten en afgerond € 5 miljoen omzet projecten (zie tabel). De € 23,3 miljoen omzet producten worden gespecificeerd op de volgende pagina.

	Baten 2024
Producten	23.310.872
Projecten/maatwerkopdrachten	5.097.387
Baten uit reguliere bedrijfsuitoefening	28.408.259

Deze tabel geeft inzicht in de gerealiseerde baten van de producten, totaal € 23,3 miljoen.

Domein	Externe PDC 2024	Realisatie 2024	Werkplan 2024
BRIKS	Advies beleidsontwikkeling BRIKS	531	67.896
	Advies evenementen	49.107	40.775
	Advies monumenten		3.764
	APV Besluit	81.403	69.003
	Behandeling klachten BRIKS	264.482	342.757
	Bestraffende handhaving BRIKS	304.032	225.066
	Controle inrichtingseisen aanvraag	2.346	3.011
	Alcoholwetvergunning		
	Herstellende handhaving BRIKS	324.183	349.863
	Informatieverzoeken BRIKS	11.398	7.025
	Juridisch advies BRIKS	42.628	41.225
	Melding BRIKS	779.965	797.240
	Omgevingsvergunning BRIKS	5.252.653	5.133.726
	Piket Bouwen	9.660	35.756
	Rechtsbescherming BRIKS	382.979	394.273
	Toezicht APV besluit + evenementen	35.756	68.752
	Toezicht bestaande bouw BRIKS	514.143	613.321
	Toezicht Huisvestingswet	9.002	5.018
	Toezicht overige Illegaliteit	34.512	91.728
	Toezicht sloop/asbest	477.439	589.594
	Toezicht verleende omgevingsvergunning BRIKS	2.161.821	2.468.047
	Vergunning Huisvestingswet	20.983	17.564
	Vergunning Leegstandswet	1.307	17.073
	Verzoek tot handhaving BRIKS	44.235	43.986
	Vooroverleg BRIKS	504.741	412.714
	Overig	8.260	
Totaal BRIKS		12.203.140	12.711.865
Milieu	Actualisatietoets vergunningen	144.038	162.188
	Advies afval en circulaire economie	28.503	60.695
	Advies beleidsontwikkeling Milieu	142.618	149.503
	Advies bodem	61.840	76.485
	Advies fysieke leefomgeving	165.885	211.259
	Advies geluid en trillingen	34.820	59.122
	Advies HUP	19.384	15.413
	Advies lucht en geur	24.106	72.399
	Advies omgevingsveiligheid	24.106	72.399
	Advies water	15.120	

Domein	Externe PDC 2024	Realisatie 2024	Werkplan 2024
	Behandeling klachten Milieu	398.785	277.693
	Behandeling ongewoon voorval	47.562	106.382
	Beoordeling (verplichte) rapportages	60.611	192.328
	Bestraffende handhaving Milieu	87.070	192.306
	Goedkeuringsbesluit	100.941	86.858
	Hercontrole Milieu	615.871	524.936
	Herstellende handhaving Milieu	281.169	315.844
	Informatieplicht Milieu	31.828	48.851
	Informatieverzoeken Milieu	412.613	384.315
	Juridisch advies Milieu	57.346	81.843
	Melding Milieu	523.825	609.899
	Milieucontrole	1.771.261	1.446.252
	Milieu-effectrapportage	127.499	227.473
	Omgevingsvergunning Milieu	4.508.593	3.518.633
	Ontheffing besluit stortplaatsen	21.242	46.679
	Piket Milieu	71.987	14.245
	Rechtsbescherming Milieu	329.101	355.108
	Seveso inspectie	444.506	649.657
	Toezicht festiviteiten	8.657	
	Toezicht integraal HAT	51.240	30.612
	Toezicht natuur - Seveso	8.592	18.049
	Verzoek tot handhaving Milieu	7.601	22.984
	Vooroverleg Milieu	270.616	676.723
Totaal Milieu		11.107.731	10.953.895
Totaal		23.310.872	23.665.761

Project	Realisatie
2188 - Uitvoeren ODRN VTH bodemtaken	292.658
630 - Complexe handhaving provinciale bedrijven	219.502
1068 - Programma complexe vergunningverlening	217.675
1072 - Programmaproject Luchtadvies	201.731
1077 - Regievoering bedrijven	181.437
1036 - SPUK extra toezicht en handhaving energiebesparingsplicht	178.219
961 - Programmaproject geluid	172.814
2087 - Boven formatie Seveso inspecteur	154.825
1075 - Advies Wnb provinciale bedrijven	135.765
464 - Seveso Oost Programmeren en verantwoorden	134.827
431 - IGP: bijzonder handhaving en ondermijning	128.415
2232 - Detachering BRIKS	120.248
1026 - Samenwerking RIVM-ODNL ZZS	111.778
2015 - Seveso Oost Communicatie, Bijscholing en Kwaliteit	86.330
2078 - Implementeren regionaal VTH-beleid	82.147
1163 - Projectleider scherper vergunnen	80.305
1076 - Regievoering Seveso-bedrijven	70.584
2113 - Actualisatietoetsen milieuvergunningen Beuningen	69.950
779 - Energielabels kantoren-toezicht Nijmegen	69.223
2112 - Uitwerking aanbevelingen OVV-rapport	68.985
2023 - Seveso 6 OD's Vergunningen	66.965
668 - Gelderse milieusamenwerking	66.548
247 - Detachering Rardy Nicolasen	59.339
2088 - Maatwerkaanpak verduurzaming industrie	56.882
2114 - Financiële zekerheidsstelling Gld en Ov	55.778
231 - EML Cofinanciering (energiecontroles)	54.951
1070 - Advisering initiatieven waterstof- en energietransitie	54.609
462 - Seveso Oost Overleg partners	53.308
397 - Aanpak ZZS	51.569
Overige	1.800.020
	5.097.387

Bijlage 6 Risicobeheersing

In volgende tabel staat een specificatie van de risico's.

nr	naam risico	beschrijving	soort risico	beheersmaatregel	restrisico	in €	kans aanduiding	kans in %	weerstand-component
1	Achterblijven van de omzet	Achterblijvende omzet waardoor dekking van overhead en indirect productieve inzet wegvalt. De omzet blijft achter door onvoldoende capaciteit als gevolg van krapte op de arbeidsmarkt.	1	We maken reële werkafspraken met onze opdracht-gevers. Deelnemers dienen substantiële aanpassingen minimaal 1 jaar vóór aanvang boekjaar aan te geven. We monitoren de omzontwikkeling waardoor we kunnen bijsturen. Gemeente Nijmegen de kosten betaalt van de ontvlechting van de BRIKS taken.	Ja	650.000	groot	75%	487.500
2	Begrotings-risico	Tegenvallers door onvoorziene omstandigheden	1	We monitoren onze uitgaven zodat we kunnen bijsturen. Onze belangrijkste uitgaven (loonsom, inhuur en gast- heerschap) zijn contractueel vastgelegd en voorspelbaar.	Ja	100.000	zeer klein	10%	10.000
3	Inflatie	Afwijkingen tussen de werkelijke kostenontwikkeling en de indexering. Waardoor we kostenstijgingen niet meer binnen onze begroting kunnen opvangen.	1	We baseren de indexering van de salarissen in eerste instantie op de CEP. We passen in jaar t+2 een nacalculatie toe op basis van de werkelijke kostenstijging van de salarissen. Het risico is dus beperkt tot verschillen voor een periode van 2 jaar tussen de CEP en de werkelijke kostenstijgingen.	Ja	493.000	middel	50%	246.500
4	Uitval automatisering	Productieverlies door uitval van systemen	1	Evalueren uitval en verbeteracties doorspreken met gast- heer en IRVN. Ook gaan wij verder met het "VerSaaS-en" van het applicatielandschap waardoor we het risico op uitval van systemen (SLA) te beperken.	Ja	107.000	middel	50%	53.500
5	Ziekteverzuim	Een verzuimpercentage dat onze norm (5%) overstijgt waardoor we de productiviteitsnorm niet realiseren.	1	We monitoren het ziekteverzuim periodiek, we zijn in overleg met het sociaal medisch team en sturen bij als we de norm (dreigen) te overschrijden. We nemen preventieve maatregelen om verzuim te voorkomen.	Ja	100.000	middel	50%	50.000

[illegible]

Om de risico's te kwantificeren is de financiële impact ingeschat. Vervolgens is er een inschatting gemaakt van de kans dat een risico zich voordoet. Daarbij wordt de volgende kans-klasse indeling gebruikt:

Klasse	Waarschijnlijkheid	Kans
1	Zeër klein	10%
2	Klein	25%
3	Middel	50%
4	Groot	75%
5	Zeër groot	90%

Bijlagen

Bijlage 7 Kwaliteitscriteria

In volgende afbeelding staat een overzicht van de kwaliteitscriteria.

